БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 105 (6540)
МАЙН 29
ПЯТНИЦА
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Һайнаар, түргэнөөр ба химдаар бариха

Ажалшадай материальна ба культурна байдалые hайжаруулхын тула шэнэ табанжэл соо Улан-Удэ городто ба республикын бусад городуудта, аймагуудта ажаhуудалай, коммунальна, культурно-гэгээрэлэй, ажахын эмхи зургаануудай олон тоото барилганууд баригдахаар хараалагдана. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ городто гансахан мүнөө жэлдэ горжилуправлениин талаар олон квартиратай гэрнүүд баригдажа дүүргэгдэхэ, мүн 24, 12 квартиратай хоёр гэр баригдажа эхилхэ байна. Энээнhээ гадна, элдэб организацинууд (искусствонуудай управлени, полиграфиздадай управлени, пединститут, түмэр замай Улан-Удын отделени болон бусад) өөhэдынгөө хүдэлмэришэдтэ, албахаагшадта олон байрануудые бариха юм.

Энэ барилгануудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө республикын барилгын организацинууд, управленинүүд ба министерствонүүд нилээд ехэ эмхидхэлэй ба техническэ хэмжээ-ябуулгануудые хэхэ ёhотой байгаа. Теэд, барилгын хэрэгые хараад, шалгаад үзэхэдэ энэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, «Бурмонголстрой» трест энэ жэлэй барилгын 4 hарын түсэбые оройдоо 64 процент дүүргэhэн байна. Энэ трест хадаа горжилуправлениин 24 байратай гэрэй барилгые үшөө нёдондо жэлдэ дүүргэхэ байhан аад, мүнөөшье хүрэтэр дүүргэжэ шадаагүй байха юм. Түсэбэй ёhоор жэлэй түрүүшын хахад соо 8, 12 байратай гэрнүүдые барижа дүүргэхэ байhан аад, мүнөө тэрэ барилганууд ехээр хойшо татагдажа байна.

Мүн энэ трест подрядай ёhоор абаhан бусадшье ажаhуудалай-коммунальна, культурно-гэгээрэлэй шухала барилгануудые бодхоохо ба тэдээниие ашаглалгада оруулха түсэбөө дүүргэнэгүй.

Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, «Бурмонголстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Кришталь ба Богуславский гэгшэд өөhэдынгөө уялгые тон харюусалгагүйгөөр дүүргэнэ. Эдэнэр түсэбөөр хараалагдаhан томо барилгануудые барихын орондо, олон тоото жэжэ барилгануудта хүдэлмэришэдөө, техникэ болон материальна ресурснуудаа тарааhан байха юм. Барилга дээрэ, илангаяа газар малталгада, материалнуудые зөөлгэдэ механизмууд тон муугаар ашаглагдана. Нэгэ хэhэн юумэеэ хэдэн дахин заhабарилан хэжэ үлүү гарза гаргажа, барилтын үнэ сэнгые дээшэлүүлдэг байха юм.

Трестын хүтэлбэрилэгшэд барилгын участогуудай начальнигуудта, десятнигуудта ёhотой туhаламжа үзүүлдэггүй, барилгын графигые тэдэнэрэй ямар зэргээр дүүргэжэ байhаниие хододоо шалгадаггүй, хүдэлмэришэдтэ хойрогоор, ёhо тэдыгээр хандадаг байна. Иимэнүүд шалтагаануудhаа боложо барилтые ашаглалгада оруулха болзор болошогүйгөөр удаарна, түсэбэй ёhоор дүүргэгдээгүй барилганууд олошорно, барилгын үнэ хэтэрхэй ехээр дээшэлнэ.

Мүн республикын Гэгээрэлэй, Элүүрые хамгаалгын, Коммунально-ажахын министерствонүүдэй ба Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй управлениин хүтэлбэрилэгшэдэй барилгын түсэбые дүүргэхэ харюусалгаяа мартаhан дээрэhээ эдэ организацинуудай олон барилгануудай дүүргэлгэ хойшолуулагдажа, hомологдоhон мүнгэн түсэбэй ёhоор дүүрэн ашаглагдаагүй байна.

Мүн Ториин, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Прибайкальска, Бичурын аймагуудта энэ жэлэй барилгын түсэб тон ехээр таhалдуулагдажа байна. Эдэ аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, коммунальна ажахын болон бусад таhагуудта шухала хэрэгтэй туhаламжа үгэнэгүй, хүдэлмэришэдөөр ба транспортаар хүсэд ханганагүй.

Республикын Коммунальна ажахын министерство «Бурмонголпроектын» конторые муугаар хүтэлбэрилнэ, тэрээнэй ажал-ябуулгые хинанагүй. Энээнhээ боложо барилгын шанар hайжаруулха, правительствын тогтооhон болзор соо проект ба сметэнүүдые зохёохо үүргэнүүдээ тус конторын хүтэлбэрилэгшэд дүүргэнэгүй.

Мүнөө барилгын хүдэлмэриие ябуулхада тон hайн зохистой саг ерээ. Ушар иимэhээ Министерствонүүд, управленинүүд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд барилгын организацинуудай хүдэлмэриие ходоо хинан шалгаха, тэдээндэ туhаламжа үзүүлхэ, барилганууды hайнаар, түргэнөөр ба химдаар барихые оролдохо ёhотой.

Илангаяа барилга дээрэ механизмуудые hайнаар ашаглажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, барилгын графигуудые саг болзор соонь дүүргэхэ, барилгын үные химдаруулха гээшэ тон шухала хэрэг болоно.

Барилгын организацинуудые хирпиисээр, известкоор, шифер болон бусад барилгын материалнуудаар таhалгаряагүйгөөр хангаха үүргэеэ республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын материалнуудай управлениин предприятинууд эрхэбэшэ дүүргэхэ уялгатай.

Партиин райкомууд ба барилгын организацинуудай партийна болон профсоюзна организацинууд барилгашадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрэй үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба материальна условиие hайжаруулха тухайда ходоо анхаралаа хандуулха ёhотой.

Партийна болон профсоюзна организацинууд барилгын түсэбые hараhаа hарада, кварталhаа кварталда дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, бригада, участок бүхэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые ходоо согсолон гаргажа, хүдэлмэришэн бүхэндэ ойлгуулха, барилгашадай үйлэдбэриин суглаануудые татажа, барилганууд дээрэ үзэгдэдэг дутуу дунданууды хурса шүүмжэлэлэй ёhоор усадхаха ёhотой.

Ажалшадые материальна ба культурна талаар хангалга улам hайжаруулхын түлөө ажаhуудалай, культурно-гэгээрэлэй болон бусад барилгые hайн шанартайгаар, түргэнөөр бариха гээшэ манай республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон партийна, советскэ организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

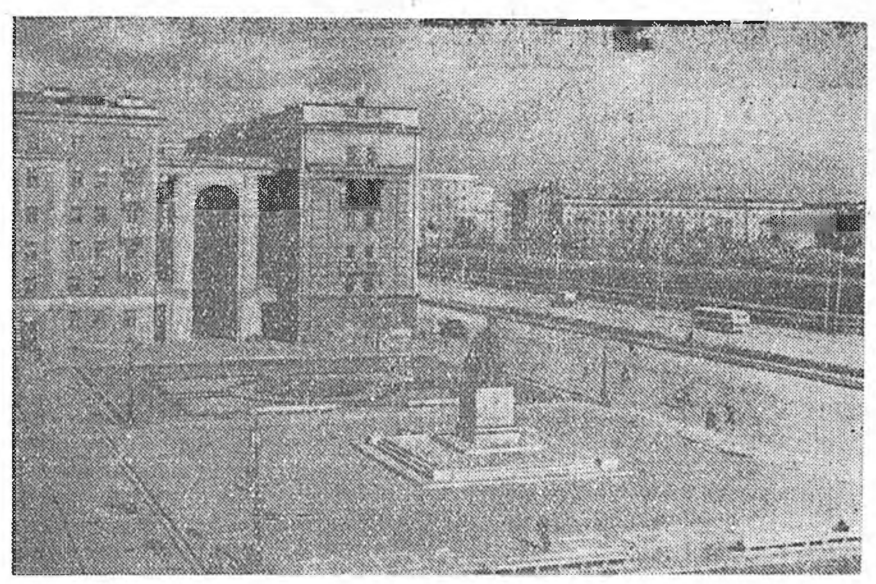

Ленинград. И. В. Сталинай нэрэмжэтэ проспект. ТАСС-эй фотохронико.

Ленинградай 250 жэлэй алдарта ой

250 жэлэй саада тээ, Нева мүрэнэй эрье дээрэ, дэлхэй дээрэхи гоё hайхан городуудай нэгэн болохо Петербург-Ленинград бодхогдоо hэн. Энэ город 1917 ондо революционно дайшалхы алдар солоор бүрхөөгдөө, Агуухэ Октябриин үлгынь болоо. Мүнөө hүнэшэгүй мүнхэ Ленинэй нангин нэрые омогорхолтойгоор абажа ябана.

Тус городто дурасхаалта событинууд болодог. Эдэнь манай орондо айхабтар ехэ удхашанартай юм.

Эндэ Россидахи түрүүшын марксистска кружогууд байгуулагдаа бэлэй. Эндэ Радищев, декабристнууд, Белинский, Добролюбов, Чернышевский, Плеханов ажаhуудаг ба ажалладаг байгаа. 1912 оной май соо «Правда» гэжэ большевигүүдэй газетэ гаража эхилээ. Революциин агуухэ вождьнууд Ленин, Сталин болбол хүдэлмэришэн ангиие нигтаар жагсаагаад, шиидхэхы добтолгодо ударидаhан байна.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ энэ город манай Эхэ ороной индустриальна ба культурна центр болонхой. Эндэ Сталинай нэрэмжэтэ металлическа завод, Кировэй нэрэмжэтэ «Электросила» завод, Куйбышевай нэрэмжэтэ карбюраторна, Ленинэй нэрэмжэтэ Невска машина бүтээдэг завод, Свердловой нэрэмжэтэ станок бүтээдэг завод ба бусад промышленна предприятинууд бии. Эдэ заводууд түрүү наука ба техникын амжалтануудые элишэлэн харуулhан, гайхалтай hайн машинануудые байгуулдаг.

Эндэхи промышленна предприятинуудай хүгжэхэтэй хамта, кадрнуудыншье ургана. Олохон хүдэлмэришэд институдай үдэшын ба заочно отделенинүүдтэнь hуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Инженерэй эрдэм мэргэжэлтэй болоhон хэдэн зуугаад стахановецууд бии.

Ленинградай хүдэлмэришэд научна хүдэлмэришэдтэй халуун барисаатайгаар ажалладаг. Станогуудай хажууда, залуу токарьнууд болон слесарьнүүдтэй зэргэлээд чертежуудые ханалтайгаар үзэжэ байhан буурал толгойтой профессорнүүдые хаа хаанагүй харахат. Энээнэй ашаар техническэ прогрессэй түлөө тэмсэлэй түүхэдэ ленинградецууд толотомо хуудаhануудые нээhэн байна. Шэнэ техникэтэй хамта, ажалай нарижуулагдаhан шэнэ методүүд, шэнэ инструментнүүд бии болоо, стахановецууд хурдан скоростёор хүдэлмэрилжэ hураа. Эндэ токарь-скоростник Генрих Борткевич, хүдэлмэришэн-новатор Евгений Савичин ба бусад олон.

Ленинград культурын, наукын, искусствын томо центр мүн. Эндэхи хэдэн олон институдууд, техникумүүд элдэб hалбаринуудай мэргэжэлтэдые хэдэн мянгаарнь бэлдэн гаргана.

М. Е. Салтыков-Щедринэй нэрэмжэтэ публична библиотекэ нилээд үргэдхэгдөө, номойнь фонд хэдэ дахин ехэ болоо. Пулковско хада дээрэ астрономическа шэнэ обсерватори бодхоогдожо байна. Ородой литературын институдай, түүхэ, культурын, востоковедениин, Миклухо-Маклайн нэрэмжэтэ этнографиин, эспериментальна медицинын, этнографическа институдай эрдэмтэд шэнжэлэлгын горьтой хүдэлмэри ябуулна. Академик К. М. Быковэй хүтэлбэрилдэг И. П. Павловай нэрэмжэтэ физиологиин институдта ехэхэн зорилгонууд даалгагданхай.

Һүүлэй 35 жэлэй турша соо Ломоносовой нэрэмжэтэ, Эрмитажай, Ородой музейн, Зоологическа музейнүүдэй ба бусад баялиг тон ехэ болоо. СССР-эй арадуудай этнографиин, Арктическа музейнүүд шэнээр байгуулагдаа. Зуугаад Культурын байшангууд, клубууд, кинотеатрнууд байгуулагданхай, лектори, научно-техническэ пропагандын байшан, номуудай байшан нээгдэнхэй.

Гоё hайхан архитектурна барилгануудаараа Ленинград илгардаг. Энээниие ородой эрхим архитекторнүүд Воронихин, Захаров, Росси, Расстрелли ба бусад олон байгуулhан байна. Советскэ засагай жэлнүүдтэ архитектура үргэнөөр хүгжөө. Энээнинень Сталинай нэрэмжэтэ проспект, Кировскэ проспект ба бусад гэршэлэн харуулна.

Тогтоогдоhонhоо хойшо майн 27-до 250 жэл боложо байhан Нева мүрэн дээрэхи городой байдал жэл бүри улам hайхан болоно.

А. Виноградов.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын ба пар хахалалгын ябаса тухай

Республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын 1953 оной майн 25-най мэдээн.

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Яровой бүхы культурануудые тарилга	Хартаабха hуулгалга	Тэжээлэй корнеплодуудые тарилга	Силосно культуранuудые тарилга	Пар хахалалга
Хэжэнгын	81,9	20,6	53,5	66,8	53,6
Байкало-Кударын	81,7	76,7	19,1	52,0	16,9
Тарбагатайн	81,5	64,5	60,7	94,6	40,1
Түнхэнэй	80,3	54,1	13,6	95,9	48,6
Мухаршэбэрэй	80,1	60,0	17,3	89,1	48,8
Бичурын	77,5	46,0	39,5	52,0	21,5
Иволгын	76,6	50,5	15,0	58,3	48,4
Курумканай	76,5	37,5	—	4,4	41,4
Кабанскын	76,4	32,9	24,0	58,5	38,4
Закаменай	76,0	33,9	18,5	42,5	35,6
Хориин	75,1	52,0	46,8	79,3	43,3
Яруунын	74,9	32,8	15,5	15,0	45,5
Прибайкальска	74,1	20,0	15,0	55,0	24,5
Заиграйн	73,5	39,3	2,7	33,7	48,9
Кударын	72,3	62,7	63,3	—	28,1
Кяхтын	70,4	65,4	80,0	8,3	25,4
Баргажанай	67,4	63,3	18,2	27,9	56,5
Зэдын	64,1	22,9	32,2	75,9	67,2
Ториин	64,0	27,0	6,0	26,0	26,6
Сэлэнгын	58,0	27,3	33,1	93,6	50,9
Х-Байгалай	64,1	4,7	—	—	—

Үбhэнэй үндэр ургаса туйлахабди

Тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадираар түрүүшынгээ жэл хүдэлмэрилжэ байнаб. Хрущевой нэрэмжэтэ томодхогдоhон манай колхоз аймаг соогоо малажал ехэтэй колхозуудай нэгэниинь юм. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ манай колхозой правлени ба эхин парторганизаци ехэ анхарал оролдолго гаргадаг байна.

Колхозойнгоо сабшалангай бүхы газарнуудые эртэ хабарhаа хойшо шулуу бургааhанhаа сэбэрлэhэн, шэнэ hубаг канаванууды татажа уhалhан байнабди. Гадна, сабшалангай 40 гаран гектар талмай дээрэ хэдэн мянгаад ашаа наг шэбхэ гаргажа тараагаабди. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ хэдэн арбаад гектар муу хүрьhэтэй хүдөө газар сабшалан болгон үтэгжүүлэгдэжэ байна. Тэрэ газарнуудта шэнэ канаванууды татажа байнабди. Үндэр газарнуудта уhа гаргажа уhалха сөөрэм баригдаа. Тэрэ сөөрэмдэ манай бригадынхид 50 гаран кубометр модо бэлэдхэhэн, сабшалангайнгаа газарнуудые хоройлон хашаалха 2000 гаран hургааг бэлэдхэжэ асарhан байна.

Бригадымнай 18 гэшүүд бултадаа тус тустаа даалгагдаhан ажалтай. Сөөрэмhөө уhа табижа, сабшалан уhалха, малажалай фермэнүүдhээ наг шэбхэ зөөхэ, шэнэ hубаг канаванууды татаха мэтын хүдэлмэри тэдэнэр хэнэ.

Манай бригадын түрүү гэшүүд Мэжэт Жигжитов, Цырен-Доржо Цыретаров, Николай Тубанов, Должима Жигжитова, Дулма Жадамбаева ба бусад эртэ хабарhаа хойшо ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Энэ жэлдэ манай бригадынхид үбhэнэй үндэр ургаса туйлажа, үдэжэ байгаа малдаа тэжээлэй элбэг ехэ база байгуулха гэhэн социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байна.

Арья Цыбиков, Кударын аймагай Хрущёвой нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадын бригадир.

Дүршэлтэй луговод

Сэлэнгын аймагай «Социализм» колхозой луговод Бадмажап Будаев 4 жэлэй турша соо энэ ажалда хүдэлмэрилхэ зуураа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоо. Үнгэрhэн жэлдэ тэрэ 4 гектар сабшалан дээрэhээ га бүриин 76,6 центнер, 15 гектар дээрэhээ га бүриин 54 центнер, 50 гектар дээрэhээ га бүриин 25 центнер ургаса хуряагаа hэн. Энэ жэлдэ нүхэр Будаев 80 гектар талмай дээрэhээ га бүриин 30 центнер ургаса хуряаха гэжэ шиидээд, сабшалан hайжаруулгаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Даалгагдаhан участок дээрээ хабартаа наг шэбхэ гаргажа үтэгжүүлээ, уhалаа. Гадна, туршалгынгаа 4 гектар участогые хоройлоо. Хүбхэнэй ургахагүйн тулада сабшалангайнгаа зарим участогуудые борнойлоо.

Нүхэр Будаев өөрынгөө олон жэлэй дүй дүршэлөөр тэжээл бэлэдхэлэй бригадада, тэрэнэй бригадир нүхэр Буянтуевта ехэхэн туhаламжа үзүүлжэ байдаг юм.

В. Бадашкеев.

Багшанарай зунай амаралта

ЕРЕВАН. Арменин hургуулинуудай эхин классуудай зуу шахуу багшанар Сочиин, Кисловодскын, Железноводскын, Ялтын санаторинууд болон амаралтын байшангуудта амархаяа ошобо.

Республикын багшанарай зунай амаралтые эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Армянска ССР-эй эхин ба дунда hургуулинуудай hүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай центральна комитедэй путёвконуудаар 1.100 багшанар Сваныи эмнэлгэ-аргалалгын газарнуудта амаралтаяа үнгэргэхэ байна. 200 гаран багшанар Москва, Ленинград, Киев, Рига ба бусад городуудта экскурсяар ошохо юм. Олон зуун багшанар Кавказаар, Крымээр, түрэл хизаараар туристска аяншалга хэхэ болоно. Хүдөөгэй багшанар Ереванай, Ленинаканай, Кироваканай промышленна предприятинуудта экскурси хэжэ ошохо юм.

Энэ жэлдэ багшанарай ба тэдэнэрэй үхибүүдэй зунай амаралтые эмхидхэлгэдэ 2 миллион гаран түхэриг hомологдоо.

КОМСОМОЛЬСК-на-АМУРЕ. Һуралсалай жэлэй дүүрэhэнэй hүүлээр городой 50 багшанар холын аяншалгада ябахань. Тэдэнэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ суднаар ябалгын Волго-Донской каналаар, Сталинградска ба Куйбышевска гидроэлектростанцинуудай барилгануудаар ябаха юм.

Энэ жэлдэ городой ба хүдөөгэй районуудай 6 мянга гаран ажалшад санаторинууд болон амаралтын байшангуудта амарха, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 1 мянга 500 хүнээр олон болоно.

Майн 26. (ТАСС).

Манай түрэл нютагуудаар

Шэнэ Закаменда

Урдань харанхы мунхаг байдалтай байhан Закамен советскэ засагай жэлнүүдэй туршада культура ехэтэй, коллективнэ томо ажахытай түрүү нютаг болоо.

Аймаг дотор hургуулинуудай тоо жэлhээ жэлдэ олошорно. Мүнөө хамта дээрээ аймаг дотор эхин, долоон жэлэй ба дунда 28 hургуулинууд тоологдоно. Энэ hургуулинуудта 2200 хүүгэд эрдэм шудалжа байна.

Мүн культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, киноустановконууд, радиоузелнууд олон болонхой. 30 жэлэй саада тээ энэ нютагта медицинскэ нэгэшье пункт байгаагүй hаа, мүнөө медицинскэ ба фельдшерскэ 11 пункт хүдэлмэрилнэ. Олон врачнар ба фельдшернүүд аймагай ажалшадта медицинскэ туhаламжа ямаршье түлэбэригүйгөөр үзүүлжэ байдаг.

Һалбаран мандаhан холын Закаменай аймагта хүдэлмэришэдэй культурна болбосон түхэлтэй шэнэ шэнэ тосхонууд, колхозой центрнүүд бии болоо. Жэшээ болгон Үлэгшэн нютагые харуулхада болоно. Урдань ноёд баядай дарлалта доро байгаа эндэхи ажалшад мүнөө омог дорюун, золтой жаргалтай ажаhууна. 1931 ондо энэ нютагай ажалшад хамтаржа «1-ое Мая» гэжэ колхоз байгуулhан юм. Эндэ томо hаруул байшантай hургуулитай, клубтай, үргэн үйлсэнүүдтэй шэнэ тосхон бии болоо hэн. Мүнөө тус колхоздо өөрын радиоузел, электростанци хүдэлмэрилнэ. Тэндэ медицинскэ пункт, томо магазин бии.

Артелиин ниитын ажахы жэл ерэхэ тудам ургана. Колхоз 800 гаран гектар таряа тарина. Поли дээрэхи хүдэлмэриин ехэнхи хубинь механизмаар дүүргэгдэнэ. Энээнтэй хамта колхознигууд таряанай үндэр баян ургаса хуряадаг болоо. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ 1952 ондо урдахи жэлнүүдэйхидэ орходоо 5 дахин үлүү ехэ таряа хуряагдаhан байна. Мүн ниитын малай тоо толгой, тэдэнэй ашаг шэмэ үгэлгэ нилээд ургаа. Мүнөө колхоз 6 мянга гаран малтай.

Урдань Үлэгшэн нютагта hургуулитай нэгэшье хүн байгаагүй. Харин мүнөө колхозник бүхэн үзэг бэшэгтэй болонхой. Тэдэнэй хүүгэд эхин ба дунда hургуулинуудта hуралсана. Гадна тус нютагhаа Улан-Удын, Иркутскын, Москвагай дээдэ hургуулинуудта олон хүн hуралсажа байна.

Иимэ ехэ амжалтанууд манай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар туйлагдаа.

Закаменай аймагта урдань промышленна нэгэшье предприяти, hайн харгы байгаагүй. Мүнөө тэндэ шоссейнэ үргэн харгыгаар олон тоото автомашинанууд hубарилдан ябадаг болонхой. Ой тайгын шууяжа байhан газарта шэнэ Городок город урган бодоо. Мүн аймагай центр—Цакир hүүлэй жэлнүүдэй туршада танигдахаар бэшэ, hайхан болоо. Эндэ промышленна комбинат, ехэ больница, дунда hургуули, культурын ордон, аптекэ, ветлечебницэ гэхэ мэтын шэнэ эмхи зургаанууд бии.

Мүнөө Цакир тосхондо 450 hууритай хоёр дабхар hургуули, шулуун бани, байрын олон гэрнүүд баригдажа байна.

Малажал аймагай гол ажахы болоно. Колхозно байгуулалтын илахатай хамта энэ ажахы түргэнөөр хүгжэжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, адуу малай тоо толгой 1932 онойхидо орходоо 25,2 процентээр, тэрэ тоодо эбэртэ бодо мал—35,2, хони ямаан—136, гахай—38 процентээр олон болоhон байна.

Колхозой ажахыда механизациин нэбтэрэн орохо тудам таряанажалые эрхилэлгэ hайжарна. 1953 ондо таряанай талмай 1932 онойхидо орходоо 1,5 дахин ехэ болоо.

Колхозно байгуулалта хүдөө ажалшадай ажабайдалые үндэhөөрнь хубилгаа. Тэдэнэй материально-культурна хэмжээн жэлhээ жэлдэ ургана.

Аймагай колхознигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба интеллигентнэр партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжон таряанай үндэр ургасын, ниитын адуу малай тоо толгой олошоруулхын, тэдэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө шармайн оролдожо байна.

В. Биртанов, КПСС-эй Закаменай айкомой секретарь.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ГУШАН ЖЭЛЭЙ АЛДАРТА ОЙ

1923 оной майн 30-да ВЦИК-гэй Президиум агууехэ вождьнор— Ленин, Сталинай үүсхэлээр, өөһэдынь заабаряар Сибириин ба Дальна Востогой бурят-монголнуудай автономно областьнуудые Верхнеудинск (мүнөө Улан-Удэ город) центртэйгээр Автономно Советскэ Социалистическэ нэгэ Республика болгон нэгэдүүлхэ тухай тогтоол гаргаһан байна.

Тэрэ сагһаа хойшо 30 жэл үнгэрбэ. Хуушан Российска империин гээгдэнхэй, доромжологдонхой заха газар байһан Бурят-Монгол түүхын энэ богонихон болзор соо коммунистнуудай дура зоригоор, ажалшадай хүсөөр мүнөө һалбаран бадаржа байгаа, хүгжэнхэй промышленностьтай, механизированнэ хүдөө ажахытай, социалистическэ үндэр культуратай хизаар болобо.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика Агууехэ Октябриин үрэ мүн. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци хадаа капиталистическэ гуримые усадхан, хүдэлмэришэн ангиин ба ажалшан таряашадай гарта засаг түрые үгэжэ, манай ороной арадуудай, тэрэ тоодо бурят-монгол арадай хуби заяае үндэһөөрнь хубилгаа. Октябрьска революциин илаһантай дашарамдан, бурят-монгол арад эрхэ сүлөөтэй, адли тэгшэ эрхэтэй Российска Федерациин ба агууехэ Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй бүлэ дотор өөрынгөө гүрэн түрэтэй байха эрхэтэй болоо.

«Октябрьска революци болбол помещигүүдые ба капиталистнуудые унагаажа, национально-колониальна дарлалтын гэнжые таһа татаһан, үргэн ехэ гүрэнэй дарлагдаһан бүхы арадуудые бултыень тэрэ дарлалтаһаа сүлөөлһэн байна. Дарлагдаһан арадуудые сүлөөлөөгүй һаа, пролетариат өөрыгөө сүлөөлжэ шадахагүй юм. Октябрьска революциин онсо өөрэ илгаань юуб гэхэдэ, тус революци хадаа СССР дотор национально-колониальна революцинуудые хэхэдээ, национальна хёморооной ба национальностьнуудай хоорондохи тулалдаануудай тэмдэг доро хээгүй, харин СССР-эй национальностьнуудай хүдэлмэришэдэй болон таряашадай бэе бэедээ этигэхэ, бэе бэедээ ахадүү ёһоор дүтэ болохо ябадалай туг доро хээ, **национализмын** аша туһада бэшэ, харин **интернационализмын** аша туһада хээ» (И. В. Сталин, Ленинизмын асуудалнууд, 11-дэхи хэблэл).

Эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай, зол жаргалтай байдалтай болоһондоо, һалбаран хүгжэһэндөө, өөрынгөө гүрэн түрэтэй болоһондоо Коммунистическэ партида, ажалшадай агууехэ вождьнор Ленинда, Сталинда уялгатайбди гэжэ бурят-монгол арад хэтэдээ һанажа ябаха байна. Сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ эрхэ, иниаг түрэл Эхэ оронойнгоо аша туһада ажаябаха, ажал хүдэлмэри хэхэ эрхэ бурят-монгол арадта Коммунистическэ парти, Ленин, Сталин олгоо. Агууехэ ород арадай ахадүү ёһоной туһаламжаар өөрынгөө хуби заяанай эзэн болообди гэжэ бурят-монгол арад хододоо һанажа ябаха байна. Ород арадай эрхим түлөөлэгшэд бурят-монголнуудые хариин дарлалтаһаа, нютагай феодалнуудай, ламанарай, ноёдой, кулагуудай, хаанай хэрзэгы шэрүүн зонхилогшодой мүлжэлгэһөө сүлөөлһэн хэрэгтэ ами наһаяа үгөө. Эгээл иимэһээ Бурят-Монголой ажалшад ахамнай болохо агууехэ ород арадта иниаг дуратай, гүнзэгы ехэ мэдэрэл, баясхалантай байдаг юм.

Ород ба бурят-монгол арадуудай хани барисаан ангиин болон национальна интересүүдэй нэгэ ниитэ байһанай үндэһэ һуури дээрэ, ажахын болон культурна эдэбхитэй харилсаа холбоогой үндэһэ һуури дээрэ олон зуун жэлдэ бии болоһон байха юм. Дотоодын ба гадаадын дайсадта — хариин булимтарагшадта, элдэб янзын мүлжэгшэдтэ, буржуазна националистнуудта болон ажалшан арадай тон хорото бусад дайсадта эсэргүүсэн суг хамтадаа хэһэн тэмсэл соогуур энэ хани барисаан хатуужан бэхижээ.

Бурят-Монголой республика манай орондо хүшэр бэрхэтэй сагта бии болгогдоо һэн. Хэдэн жэлдэ үргэлжэлһэн һандаралгын хоёр дайнуудһаа боложо, манай Эсэгэ орон тон ехэ бэрхэшээлдэ ороод байгаа.

Гэбэшье, Коммунистическэ парти, Советскэ правительство иимэ бэрхэшээлтэ үедэ Бурят-Монгол республика бии болохо асуудалда эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго гаргаха арга олоһон, промышленностьяа, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэдэнь, һургуулинуудые, медицинскэ болон культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые эмхидхэхэдэнь залуу республикада угаа ехэ туһа хүргэдэг байһан юм.

Энэ туһаламжын ашаар манай республика арадайнгаа ажахы болон культурые хурдан түргөөр хүгжөөжэ эхилээ һэн. Республикын оршоһон түрүүшын жэлнүүдтэ промышленна хэдэ хэдэн предприятинууд байгуулагдаһан, олонтоото һургуулинууд, амбулаторинууд, больницанууд, уншалгын гэрнүүд болон шэнэ культурын бусад гуламтанууд эмхидхэгдэһэн байна.

Оронoo индустриализацилгын, хүдөө ажахыгаа коллективизацилгын сталинска сэсэн мэргэн түсэбые советскэ арадай бодото дээрэнь бэелүүлжэ байһан сталинска нэгэдэхи табанжэлэй үедэ республикамнай илангаяа ехээр хүгжөө.

Нэгэдэхи табанжэл соо капитальна барилгада хэдэн арбаад миллион түхэриг һомологдоо һэн. Промышленностьда оруулһан капиталовложени 1932 ондо 1928 оной хэмжээ 13 гара дахин үлүүлһэн байха юм. Манай республикые хүгжөөхэ тухайда, тэрэнэй ажахы болон культурые оронойнгоо центральна областьнуудай хэмжээндэ хүрэтэр тон түргөөр хүгжөөхэ тухайда, республикын байгаалиин барагдашагүй ехэ баялигые арад зоной аша туһада үргэнөөр хэрэглэхэ тухайда парти, правительство эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно гэжэ бурят-монгол арад бодотоор этигэн ойлгодог байгаа. Советскэ Союзай ахадүү арадуудай, нэн түрүүндэ агууехэ ород арадай зүгһөө дэмжэлгэ, туһаламжа тухай Бурят-Монголой ажалшад үдэр бүри мэдэрдэг байһан юм.

Манай республикада Советскэ Союзай бусад арадуудай мэргэжэлтэй кадрнуудые, мүн эрхим түрүү түхеэрэлгэнүүдые эльгээжэ туһалһан угаа ехэ туһаламжын ашаар промышленна эдэ томо предприятинуудые богонихон болзор соо байгуулха арга бидэндэ олгогдоһон байгаа. Эрхим һайн техникээр хангагдаһан Улан-Удын мяха-консервиэ комбинат 1932 ондо ашаглалгада оруулагдаа һэн. Нэгэдэхи табанжэлэй түрүүшын онуудта Клюевскэ модоной завод, хэдэ хэдэн леспромхозууд, загаһанай заводууд ашаглалгада ороһон байна.

Нэгэдэхи табанжэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ һэн. Промышленна продукциин хэмжээн 1913 онтой сасуулбал хэдэн арбаад дахин ургаһан байна. Республикын арадай ажахын продукциин ниитэ хэмжээндэ промышленна продукциин удельнэ хэмжээн нэгэдэхи табанжэлэй эсэс багта 42 процент болоо һэн, тиин 1923 ондо энэ хэмжээн 11,6 процент байгаа.

Хоёрдохи сталинска табанжэлэй үедэ республикын промышленность бүри түргөөр хүгжөө. Тэрэ үедэ промышленностиин хэр түргэн темптэйгээр хүгжэһые иимэ тоонууд харуулна. Томо промышленностиин үйлэдбэриин гол фонднууд хоёрдохи табанжэлэй эсэс багта 28 дахин ехэ болоо, тиин үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг промышленностиин гол фонднууд 45 дахин ургаа. Томо промышленностиин валовой продукци табанжэл соо 4 үлүүтэй дахин ехэ болоо. Промышленна предприятинуудые техническэ талаарнь зэбсэгжэлгэ хэмжээлэшэгүй ургаа. 1937 ондо бүхы промышленна продукциин 80 гаран процентыень хоёрдохи табанжэл соо ашаглалгада оруулагдаһан предприятинууд үйлэдбэрилһэн байгаа. Томо промышленностьда хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдэй тоо 2 дахин олошороо.

Манай оронoй Зүүн зүгтэхи транспортна машино-бүтээлгын эгээн томо предприяти — Улан-Удын паровозо-вагонно завод, мүн тэрэшэлэн шэлэй механизированнэ завод, Улан-Удын мелькомбинат, Дээдэ Берёзовкын хирпиисын завод, ой модоной промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд болон бусад предприятинууд хоёрдохи табанжэл соо ашаглалгада оруулагдаа һэн.

Гурбадахи табанжэлдэ республикын промышленностиин хүгжэлтэнь хүдэлмэрилжэ байгаа предприятинуудай хүсые һайнаар хэрэглэхэ, промышленна түхеэрэлгэ эрхим һайнаар ашаглаха ябадалда гол түлэб зорюулагдаһан байна. Энэ хэрэгтэ бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа һэн. Республикын бүхы промышленностиин продукциин хэмжээ 1937 оной хэмжээнтэй сасуулхада 1940 ондо 39 процентээр ехэ болоһон байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

**

Д. Ц. ЦЫРЕМПИЛОН
Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

* * *

Энээнтэй хамта гурбадахи табанжэлдэ шэнэ предприятинууд байгуулагдажа байгаа. Тэдэнэй тоодо Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, шэнэ леспромхозууд болон бусад байгуулагдаа. Промышленностьда һомологдоһон капиталовложенинүүд олон миллион түхэриг хүрэтэрөө ехэ болоо.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэшье парти, правительство республикымнай саашанхи хүгжэлтэдэ анхаралаа эсэшэ сусашагүй хандуулжа байгаа. Гүрэн болбол дайнай үедэ нэгэдэхи табанжэлэйхидэ орходоо 5 дахин ехэ мүнгэ хэрэгсэлнүүдые промышленна барилгануудта үгэһэн байна.

Индустриая хүгжөөхэ хэрэгтээ республикамнай дайнай хойтохи үедэ ехэ амжалта туйлаа. 1946 оной февралиин 9-дэ Москва городой һунгуулиин Сталинска округой һунгагшадай суглаан дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн түүхэтэ үгэ соо зураглан хараалагдаһан коммунистическэ байгуулалтын һүр ехэтэ зорилгонуудые Бурят-Монголой хүдэлмэришэн анги тон зоригжолтойгоор бэелүүлжэ ороо һэн. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй һайнаар ажаллаһанай ашаар республика дүрбэдэхи табанжэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, промышленностиингаа хүгжэлтэдэ үшөө нэгэ ехэ алхам хэһэн байна.

СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа Коммунистическэ партиин XIX съездын директивэнүүдые Бурят-Монголой ажалшад угаа баяртайгаар угтан абаа. Шэнэ табанжэлдэ республикын промышленностиин үмэнэ гайхамшагта перспективэнүүд нээгдэнхэй.

Республикын хүдэлмэришэн анги табадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлнэ. Табанжэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбүүд тон шухала бүхы показательнуудайнгаа талаар дүүргэгдээ.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ республикын хүдөө ажахын талааршье угаа ехэ хубилалтанууд болонхой. Хэнэйшье мэдэһээр, Бурят-Монголой хүдөө ажахы Октябрьска социалистическэ революциин урда туйлай гээгдэнги байгаа.

Октябрьска революциин илахада угаа ехээр хүгжэн бадаралгын үргэн перспективэ хүдөө ажахын үмэнэ нээгдээ. Коммунистическэ парти, манай арадай агууехэ вождьнор Ленин, Сталин хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ шэнэ, социалистическэ зам ажалша таряашадта заажа үгөө. Революциин урда тээ байһан газарай харилсаануудые усадхаха, Бурят-Монголой нүүдэл ба хахаднүүдэл хүн зониие һууришаһан байдалтай болгохо тухай 1929 оной май һарада Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй гаргаһан тогтоол республикын хүдөө ажахын хүгжэлтын түүхэдэ угаа ехэ удхашанартай событи болоо һэн. Хүдөө ажахын ажалша таряашадта айхабтар хүшэр хүндэ байһан гуримуудые энэ тогтоол усадхаһан, газар эдлэлгэдэ баяд ноёд ба бусад хубалзанарай ямбата байдалые үгы хэжэ, манай республика дотор ажахын коллективнэ формодо ажалша таряашадай ороходо, колхозно байгуулалтын илахада шухала хэрэгтэй услови бии болгоо һэн. Тиин үнэхөөрөөшье, республикын үмсэтэ ажахынуудай олонхинь удаашьегүй колхоздо ороһон байна. Энэнь анги болохо кулагуудые үргэлжын коллективизациин үндэһэ һуури усадхаха арга олгоо.

И. В. Сталинай тэмдэглэһэн ёһоор, колхозно байгуулалтын илаһан илалта, ажахын-эмхидхэлэй коллективнэ формодо ажалша таряашадай ниитээрээ орожо хамтарһан ябадал өөһэдынгөө үрэ хойноо лонгуудай талаар, 1917 оной октябрьда болоһон революционно эрид хубилалтатай адли тон ехэ эрид хубилалта байгаа.

Хүдөө ажахые коллективизацилгын сталинска сэсэн мэргэн түсэбые бэелүүлһэн ябадал ажалша таряашадые үгырэл ядарал, үлэсхэлэн зоболонһоо абаржа, баян дэлгэр, культурна байдалай һаруул һайхан замда гаргаа. Колхозууд байгуулагдаһанайнгаа түрүүшын үедэ тохёолдоһон ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, ниитынгээ ажахые этигэл найдамтайгаар хүгжөөжэ байгаа.

Колхозуудые байгуулгада, эдэнэй ниитын ажахын хүгжэлтэдэ парти, правительство тон ехэ туһа хүргэдэг байгаа, хүргэжэшье байна. Колхозуудые эмхидхэхэ, ниитын үйлэдбэрилгые һайжаруулхада, кулагуудые усадхахада туһа хүргэхын тула Москвагай, Ленинградай ба оронoй бусад районуудай хүдэлмэришэдэй эрхим түлөөлэгшэд республикада эльгээгдээ һэн. Колхозуудые хангахын тулада советскэ гүрэн олонтоото машинно-тракторна станцинуудые байгуулаа. Газартаряалангай ба малажалай культура дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилха, хүдөө ажахын культуранuудай ургаса, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа машинно-тракторна станцинууд үргэн ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ.

Тон шэнэ, эгээл олон янзын техникээр зэбсэгжэһэн хэдэн арбаад машинно-тракторна станцинууд мүнөө республика доторнай бии. Олон мянган оньһото машинанууд: трактор, комбайн, тракторна сеялкэ, сенокосилка, молотилканууд г. м. колхозуудта хүдэлмэрилнэ. Хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилга нилээд һайжараа. Полевой хүдэлмэринүүд бултадаа шахуу, мүн малажалай олон хүдэлмэринүүд машинануудаар, механизмуудаар хэгдэнэ, энэнь ажалай бүтээсэ бүри ехэ болгохо, колхознигуудаймнай ажалые тон хүнгэн болгохо арга олгоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозуудта электрическэ энерги үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Республикын олохон колхозууд тепловой ба гидроэлектростанцинуудые барина хай. Колхознигууд электроэнергиие гэр байрадаа ашаглахаһаа гадна, эгээн түрүүшээр үйлэдбэридөө хэрэглэнэ. Электрическэ энергээр молотилкын, таряа сэбэрлэдэг машинануудай, һү һаадаг, нооһо хайшалдаг агрегадуудай, фермэнүүдтэ тэжээл бэлэдхэхэ ба зөөхэ механизмуудай хүдэлмэрилдэг болоһониинь мүнөө гайхалтай юумэ байхаяа болинхой.

Бурят-Монголой ажалшад экономикоёо хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлахаһаа гадна, мүн культурна байгуулалтын талаар угаа ехэ амжалтануудые туйлаа. Советскэ засагай жэлнүүдтэ республика дотор гүн ехэ культурна революци болоо. Энэнэй эсэстэ, урдань гээгдэнги, дарлагданги байһан арад ехэ культуратай түрүү социалистическэ наца болон хүгжөө.

Хэнэйшье мэдэһээр, Агууехэ Октябрьска революциин урда Бурят-Монгол хадаа зэрлиг бүдүүлиг заха хизаар гэжэ тоологдодог байгаа. Тэндэ соёл культурагүй, харга бүдүүлиг байдалтай, социальна үбшэнүүдтэй байһан арад зон хосорон һалажа байһан юм. Бурят-Монгол хадаа каторгын газар байгаа. Тэндэ гэнжын абяан таһалгаряагүй дуулдадаг һэн. Иимэ үргэн ехэ газарта революциин урда тээ ганса нэгэн һургуулинууд байгаа, тэдэ һургуулинуудта имагтал баяшуулай үхибүүд һурадаг байгаа гэжэ этигэхэнь бэрхэшье һаа, үнэн дээрээ тиимэ байһан юм. Харин тиихэдэ олон зуугаад дасан, церковь, синагогууд байдаг һэн. Ламанар һурагшадһаа олон байгаа. Хүн зоной үзэг бэшэг мэдэхэ талаар хаанта Россиин национальна заха газарнуудай эгээн һүүлэй һууринуудай нэгые Бурят-Монголой эзэлжэ байһаниинь мииитэ бэшэ юм. Бурят-Монгол арад бодото дээрээ, бүхыдөө үзэг бэшэг мэдэдэггүй байгаа.

Тэрэшэлэн арадай элүүрые сахилга тон муу байгаа. 1913 ондо Бурят-Монголой территори дээрэ оройдоо 6 больница, мүн лэ тэды амбулатори, 200 гаран больнична оронууд, 34 врачууд бии байгаа. Үбшэлһэн зониие хангалга түлөөһэтэй байһан дээрэһээ ажал хэдэг хүнүүд врачын туһада хүртэжэ бодото дээрээ шададаггүй һэн.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци бурят-монгол арадые хаанта засагай шуһата һабарһаа, богоолшолгын, балар харанхы, барга бүдүүлиг байдалай аюулһаа абаржа, хүсэн түгэлдэр культурна хүгжэлтын замда гаргаа.

Мүнөө республика дотор олон зуугаад эхин, долоон жэлэй, дунда һургуулинууд хүдэлмэрилнэ. Тэндэ 100 мянга гаран һурагшад һуралсана. Багшанарай тоо хэдэн мянга болоо. Манайда бүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсал бэелүүлэгдэнэ, удаадахи табанжэлдэ бүгэдэниитын арбанжэлэй һуралсалда орохын тулада шухала условинуудые байгуулха зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна. Мүн дээдэ һуралсал ехээр хүгжэжэ байна. Манайда гурбан дээдэ, хэдэ хэдэн тусхай дунда һургуулинууд бии.

Энээнһээ гадна, культурын научно-шэнжэлэлгын институт эмхидхэгдэнхэй, түүхын, языкознаниин ба наука, культурын бусад шухала асуудалнуудые шиидхэнэ.

Арадай элүүрые сахилгын хэрэг угаа ехээр хүгжэбэ. Элүүрые хамгаалгын олон зуун эмхи зургаанууд республика дотор бии болонхой. Эдэ эмхи зургаануудта 3 мянган медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэрилнэ. Манай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд социальна ба халдабарита тахал үбшэнүүдые усадхаха зорилгонуудаа богонихон болзор соо шиидхэжэ, ажалшадай бэеые улам бүри элүүр һайн болгохын тулада амжалтатайгаар ажаллажа байна. Урдань имагтал мүлжэгшэ ангинуудай хэрэглэдэг байһан медицинэ мүнөө арад зоной аша туһада сүм хэрэглэгдэнэ.

Мүн тэрэшэлэн культурно-гэгээрэлэй олон эмхи зургаануудай байгуулагдаһан ябадал арадай культурын үргэн бадаралга тухай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын гаргадаг анхарал оролдолгые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Мүнөө үедэ манай республика дотор олон зуун клубууд, библиотекэнүүд, уншалгын гэрнүүд болон социалистическэ культурын бусад гуламтанууд хүдэлмэрилнэ. Эдэнэр ажалшадай мэдэлдэ сүм үгтэнхэй.

Манай республикын ажалшад искусство хүгжөөхэ хэрэгтээ гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэһэн угаа ехэ туһаламжын ашаар республика доторнай гурбан театр, тэрэшэлэн филармони байгуулагдаа.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ бурят-монгол арад өөрынгөө үзэг бэшэгтэй, литературатай болоо. Революциин агууехэ вождьнор В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай сэсэн мэргэн зохёолнууд, ородой ба дэлхэйн литературын классигуудай зохёолнууд, советскэ уранзохёолшодой зохёолнууд, элдэб политическэ, хүдөө ажахын, техническэ болон бусад литература, учебнигүүд бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ.

Арадай ажахын болон культурын элдэб һалбаринуудта хүдэлмэрилхэ өөһэдынгөө национальна кадрнуудые байгуулһан ябадал бурят-монгол арадай туйлаһан нэгэн шухала туйлалта болоно. Советскэ Союзай бүхы арадуудай, илангаяа агууехэ ород арадай ахадүү ёһоной, һайн сэдьхэлтэ туһаламжын ашаар манай республикада олон арбаад мянган багшанар, врачууд, инженернүүд, трактористнууд, комбайнернууд, дээдэ һургуулиин багшанар, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд болон бусад богонихон болзор соо бэлэдхэгдээ. Энэ хадаа республикын экономикын болон культурын бүхы һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэхы нүхэсэл болоһон байха юм.

Оршон мандаһан 30 жэл соогоо Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республика алдарта замаар ябажа гараа. Республикын ажалшад агууехэ Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй бүлэ дотор Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ амжалтануудые туйлаа. Бурят-Монголой газар дайдада үзэсхэлэн ехэ хубилалтанууд болоо, ажалшан бүхэн золтой жаргалтай, сэнгэлиг хүхюун байдалтай болоо. Эдэ гайхамшагта үдэрнүүдтэ Бурят-Монголой ажалшад Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода үнэн зүрхэнһөө халуун баярые хүргэнэ. Парти, правительстводаа иниаг дуратай байдагаа мэдүүлнэ. Ленин—Сталинай илалта түгэлдэр туг доро ябажа, манай орон дотор коммунизмын илан мандахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдэрнэ.

Бидэнэй туйлаһан амжалтанууд угаа ехэ. Бидэнэр эдэ амжалтануудаараа омогорхохо эрхэтэйбди. Зүгөөр, туйлаһан амжалтаараа һанаһаа амархагүй, харин шэнэ амжалтануудые туйлахын тула хододоо урагшаа дабшаха хэрэгтэй гэжэ бидэниие һургаһан Агууехэ Сталинайнгаа сэсэн мэргэн захяа заабаринуудые мартаха ёһогүйбди. Тиин шиидхэгдээгүй зорилгонууд манайда үшөөл олон бии. Республикын ажалшад, хүдэлмэриингөө дутагдалнуудые зоримгойгоор зайсуулан, Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэреэр ябажа, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлэн гарһан харюусалгата зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ байһаниинь лабтай.

Чувашска АССР. Бурнарска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо «Сталинец» гэжэ олон тиражна газетэ 15 жэлэй туршa дотор гаргагдажа байна. Тус газетэ колхознигуудай дунда сүм хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой садовод Г. Н. Бурлаков аша басаган Нинатаяа хамта газетын һая гараһан нэмэр уншажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Галуута-Нуурай дэргэдэхи тосхон

Урдань, хаанта хархис засагай үедэ Тамча нютаг Забайкальедаа ламаизмын центр байһан юм. Энд нэгэшье һургуули, арадай элүүрые хамгаалгын, культурно-гэгээрэлэй нэгэшье эмхи зургаан байгаагүй.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Коммунистическэ партиин ленинско-сталинска национальна политикын ашаар бурят-монгол арад өөрынгөө экономико болон культурые туйлай ехээр хүгжөөгөө. Тиихэтэй хамта, Сэлэнгын аймагай Тамча гэжэ нютаг шэнэдхэн хубилгагдажа, республикын түбхиинэй байдалтай культурна тосхонуудай нэгэн болоо.

Галуута-Нуурай баруун урда эрьедэ, урдань хайр шулуугаар дагаргадашоод байһан газарта советскэ промышленностиин хүсэтэ олон предприятинууд бии болгогдоо. Тэдэнэй тоодо Зүүн-Сибириин түмэр замай магистралиин паровозно томо депонуудай нэгэниинь, советскэ эрхим техникээр зэбсэглэгдэһэн Галуута-Нуурай депо бии. Түмэр замай магистраляар арадай ажахын шухала ашаануудые шэрэхэ паровозуудай таһалгаряагүй хүдэлмэриие тэрэ хангана.

Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ эндэ Галуута-Нуурай рудоуправлениин № 3 шахта ашаглалгада оруулагдаһан байна. Мүнөө түргэн темпээр ургажа байгаа республикын промышленностиие тус шахта нүүрһээр хангана. Республикын ой урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ № 3 шахта түрүү һуури эзэлжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн мянган тонно нүүрһэ Эхэ орондоо үгөө.

Мүн эндэ аймагай ажалшадай эрилтэнүүдые хангахаар хараалагдаһан промышленна томохон комбинат бии юм. Нёдондо Сэлэнгын аймагай колхозуудай шубуунай фермэнүүдые дальбараануудаар хангадаг республикын Хүдөө ажахын министерствын инкубаторна станци бии болгогдоо.

Промышленна предприятинуудай хүгжэхэтэй хамта, мүн хүдэлмэришэдэй поселок үргэдэнэ. Галуута-Нуур тосхондо сталинска табанжэлнүүдэй үедэ культурно-гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай тоо улам олошороо. Эндэ харалгын, уншалгын залнуудтай, библиотекэнүүдтэй, уранһайханай самодеятельностиин кружогуудай хүдэлмэрилхэ олон комнатануудтай хоёр дабхар гоё һайхан клуб баригдаа.

Клубтайнь зэргэлээд мүн хоёр дабхар шулуун гэртэй дунда һургуули, түмэрзамайхидай хоёр больница, рентгеновскэ болон бусад олон янзын хэрэгсэл түхеэрэлгэтэй поликлиникэ бии болгогдоо.

Мүнөө эндэхи гэр бүхэндэ Ильичын лампочканууд носолог, радио хөөрэдэг болонхой. Промышленна предприятинуудта үйлэдбэриин хүндэ процессууд бүхыдөө шахуу механизацилагданхай.

С. Шарапов.

„ЭХЭ-ГЕРОЙ" ГЭҺЭН ОРДЕНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Һаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. Л. Островская СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө «Эхэ-Герой» гэһэн орденууд ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамотануудые шагнагдагшадта барюулба.

Шагнал абагшадай тоодо Заиграйн аймагай Онохой тосхоной гэрэй эзэн эхэнэрнүүд Ф. А. Николаева, Н. Н. Оловянникова гэгшэд оролсоно.

Шагналда хүртэгшэд халуун анхаралайн түлөө парти ба правительствода үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэбэ.

Н. Павлов.

ССР Союзай Дотоодын Хэрэгүүдэй Министерствын мэдээсэл

з оной апрелиин 25-най һүни
Р-эй Дотоодын Хэрэгүүдэй
истерство хэнэйшье байһаниинь
гдэхэгүй хари гүрэнэй само-
оветскэ хилые дабажа, Украин-
ССР-эй территори дээрэ үзэгдэ-
тухай мэдээнүүдые абаһан бай-
Энэ самолёдһоо парашютист-
—гадаадын тагнуулай агент-
буулгагдаа гэжэ тодорхойлог-
.

ССР-эй МВД-гэй абаһан хэм-
нүүдэй ашаар, апрелиин 27-до
парашютист бэдэрэгдэн олдо-
ба арестовалагдаһан байна.
нэр **Васильченко** Василий Ва-
евич ба **Матковский** Леонид
олаевич гээшэбди гэбэ.
ригдаһан парашютистнүүд ха-
диверсионно, террористическэ
шпионско даалгабаринуудые
ка, хилын саанаһаа СССР-тэ
иканска тагнуулаар эльгээгдэ-
диверсантнууд байһанаа мэдэр-
Илгаха тэмдэгүүдгүй американ-
дүрбэн моторто самолёдһоо
оной апрелиин 25-най һүни
аинска ССР-эй территори дээрэ
ашюдаар буулгагдаһан байгаа-
гэжэ диверсантнууд мэдүүлбэ.
мериканска тагнуулай олгоһон
л нэрэнүүдые хэрэглэжэ яба-
и, бодото дээрээ — **«Васильчен-**
хадаа «Алек» гэжэ шпионско
тэй **Лахно** Александр Василь-
, **«Матковский»** — «Пит» гэжэ
онско нэрэтэй **Маков** Алек-
р Николаевич мүн гээшэбди
диверсантнууд **Васильченко,**
тковский гэгшэд асуултын үедэ
эрбэ.

дэнэртэй хамтадаа **«Джон»** ба
» гэжэ нюуса нэрэнүүдтэй
риканска тагнуулай агентнууд
ондоо хоёр диверсантнууд тэрэ
самолёдһоо буулгагдаа гэжэ
хно, Маков харуулба.

ССР-эй МВД-гэй абаһан хэм-
нүүдэй ашаар, диверсантнууд
жон», «Дик» гэгшэд тэрэ үдэртөө
лэ элирүүлэгдэһэн ба баригда-
байна. **«Джон»** гэдэгынь **Гор-**
ов Сергей Изосимович, **«Дик»**
гынь — **Ремига** Дмитрий Ни-
аевич гэгшэд байба.

Парашютистнүүдэй баригдахада
зэбсэгүүд, хоронууд (цианиста
и), американска үйлэдбэриин
они-волнын дүрбэн радиостан-
самолёдуудай зорихо газарые
гша радиомаягууд, нюуса бэ-
эй хэрэгсэлнүүд, советскэ хуур-
документнүүдые бэлэдхэхэ тү-
элгэнүүд, советскэ валютын
мүнгэ, гадаадын алтан жэжэ
гэ, антисоветскэ удхатай лис-
конуудта хэрэглэхэ клише олдо-

иверсантнуудай бууһан газарта
гээтэй парашюдууд байгаа.

рестовалагдаһан диверсантнуу-
хэрэг тушаа мүрдэлгэ хэхэ үедэ
жэ тодорхойлогдоо гэбэл: Эсэ-
ороноо хамгаалгын Агууехэ дай-
жэлнүүдтэ **Лахно, Маков, Гор-**
ов гэгшэд немецко-фашистска
имтарагшадай эдэбхитэй туһа-
шадынь байба, тэдэнэр фашистс-
булимтарагшадта эсэргүү патрио-
ческа хүдэлмэри хэжэ байһан со-
скэ хүнүүдые хобложо барюул-
ба партизануудта эсэргүү не-
кэ зобоон мүрдэлгын отрядуу-
операцинуудта хабаадаһан бай-
на. Жэшээлхэдэ, арестовалагдаһан **Лахно** советскэ табан патриодуудые хобложо барюулаа, тэдэниие гитлеровецүүд буудан алаһан байгаа; диверсант **Маков** «Хара далай» гэжэ зобоон мүрдэлгын батальоной составта ябажа, советскэ патриодуудта эсэргүү немецко-фашистска булимтарагшадай хэһэн зэрлиг аашануудта ба хүсэрхэлгэдэ нэгэтэбэшэ хабаадаһан байна.

Гитлеровскэ Германиин диилдэһэнэй һүүлээр **Лахно, Маков, Горбунов, Ремига** гэгшэд Баруун Германи руу зугадажа ошоод, тэндэ американска тагнуулай органуудаар дамжуулан шэнэ ээдые ба далдалагшадые амарханаар оложо шадаһан байна.

Эхэ орондоо урбагшад, урбалгын бузар муухай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болоһон **Лахно, Маков, Горбунов, Ремига** гэгшэд американска тагнуулай албанда оруулагдажа, Баваридахи Мюнхен шадарай Бад Висзее гэжэ нютагта байдаг американска тагнуулай тусхай шпионско-диверсионно һургуулида эльгээгдэһэн байгаа.

«Билл», «Боб», «Капитан» «Владимир» гэһэн нэрэтэйгээр хүдэлмэрилдэг байһан американска тагнуулай офицернүүдэй хүтэлбэри доро ябажа, урбагшад **Лахно, Маков, Горбунов, Ремига** гэгшэд Советскэ Союзай территори дээрэ терророй, диверсиин, шпионажай ябуулгануудые эмхидхэхэ ба хэхэ методуудтэ, дайшалхы буугаар буудалгада ба хоролон һүйдхэхэ хэрэгтэ һуралсаха ехэ курса гараһан байна. Шпионско зорилгоор хэрэглэхын тула тусхай зохёогдоһон американска радиостанцинууд дээрэ хүдэлмэрилхэ ябадалда тэдэниие тэрэшэлэн һургаба.

Арестовалагдаһан парашютистнүүдые диверсиин ба терророй методүүдтэ һургадаг байһан Бад Висзеедэхи американска диверсионно-террористическэ һургуулиин «багшанарай» нэгэниинь американска тагнуулай капитан **Голледей** гэгшэ болоно гэжэ мүрдэлгын үедэ элиболоо.

Диверсантнууд Лахно, Маков, Горбунов, Ремига гэгшэдэй харуулһанай ёһоор, Бад Висзеедэхи американска шпионско-диверсионно һургуули хадаа Баруун Германидахи нимэ гансахан «һургуули» бэшэ юм. Тиимэрхүү «һургуулинууд» Мюнхендэ, Франкфурт-на-Майнда, Кауфбейрендэ ба Бад Верисгофендэ тэрэшэлэн бии байна. Американска тагнуулай албан Советскэ Союзда ба арадай демократиин оронуудта эльгээхын тула шпионууд, диверсантнууд ба алууршадые эдэ бүхы «һургуулинуудта» нюусаар бэлэдхэнэ.

США-һаа Москвада байһан агаарай-сэрэгэй ба далайн-сэрэгэй атташейн туһалагшын тушаалда 1946—1947 онуудай турша дотор байһан американска тагнуулша майор **Болленбах** Рональд Отто гэгшэ Кауфбейрендэхи эдэ «һургуулинуудай» нэгэнэйнь хүтэлбэрилэгшэ боложо, «Пеппер Джим» гэһэн нюуса нэрэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Бад Висзеедэхи һуралсалай курса дүүргэһэнэйнь һүүлээр американска тагнуулшад тэдэниие советскэ хуурмаг паспортнуудаар, сэрэгэй худал биледүүдээр, буу зэбсэгээр, хоронуудаар, радиостанцинуудаар, шифрнүүдээр, кодонуудаар ба бусад зүйлнүүдээр хангаба, тиин дээрэ дурсагдаһан американска тагнуулай сотрудник капитан **Голледей** гэгшээр үдэшэгдэн, тэдэнэр бүгэдээрээ энэ оной апрелиин 23-да американска сэрэгэй самолёдоор Мюнхенһээ Греци руу — Афинска аэродромдо асарагдаһан байгаа гэжэ диверсантнууд **Лахно, Маков, Горбунов, Ремига** гэгшэд харуулаа.

1951 ондо США-гэй Госдепартаментын дипломатическа курьерэй нэрэ зүүжэ, Советскэ Союз руу гурба дахин ерэһэн, американска тагнуулай албанай майор **Фидлер** Гарольд Ирвинг Афинска аэродром дээрэ диверсантнуудые угтан абаба.

Апрелиин 25-най үдэшэ диверсантнуудта парашюдууд үгтэбэ. **Фидлер** хадаа илгаха тэмдэгүүдгүй американска дүрбэн моторто тэрэ самолёдто тэдэниие һуулгаба. Тус самолёт Советскэ Союзай территори дээрэ буулгаха газартань тэдэниие асарһан байна.

Киев ба Одесса ошохо, советскэ хүнүүдые алаха хүрэтэр элдэб арга хэрэглэн, түрүүшын ээлжээндэ бодото советскэ документнүүдые оложо абаха. тэдээндэ американска тагнуулай хэжэ үгэһэн худал документнүүдые советскэ документнүүдээр һэлгэхэ, тэдэниие хэрэглэн тус городуудта һууршжаха, Советскэ Союзай территори дээрэ терророй ба диверсиин ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар американска тагнуулай албанай саашанхи заабаринуудые абахын тула, тэрээндэ үгтэһэн радиостанцинуудай туһаламжатайгаар, Баруун Германидахи американска тагнуулай радиоцентртэй шифрованно холбоо тогтоохо гэһэн даалгабарине американска тагнуулай албан тэдээндэ үгөө гэжэ арестовалагдаһан диверсантнууд мэдүүлбэ.

ССР Союзай Дотоодын Хэрэгүүдэй Министерство хадаа диверсантнууд **А. В. Лахно, А. Н. Маков, С. И. Горбунов** ба **Д. Н. Ремига** гэгшэдэй хэрэг тушаа мүрдэлгэ хэжэ дүүргэбэ, тэдэ нюурнууд тушаа хэрэг СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэрэгэй Коллегиин үзэмжэдэ дамжуулан үгтэбэ.

СССР-эй Верховно Сүүдэй Сэрэгэй Коллеги **Лахно** Александр Васильевичын, **Маков** Александр Николаевичын, **Горбунов** Сергей Изосимович ба **Ремига** Дмитрий Николаевичын хэрэгые һая хаража үзөөд, Советскэ гүрэнэй үмэнэ тэдэнэй хэһэн гэмтэ хэрэгүүдэй хүшэр хүндэ байһые хараадаа абажа, «Эхэ орондоо урбагшад, шпионууд, хоролон һүйдхэгшэд — диверсантнууд тушаа саазалан алалга хэрэглэхэ тухай» СССР-эй Верховно Совдэй Президиумэй 1950 оной январиин 12-ой Указай үндэһөөр тэдэниие хэһээлтын дээдэ хэмжээгээр — буудан алаха гэһэн приговор гаргаба.

Тус приговор гүйсэдхэгдөө.

Улан-Удэ городой Свобода гэжэ үйлсэдэ пединститудай наймаи квартиратай гэр баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) үдэрэйнгөө нормые 400 процент дүүргэдэг шулуушан Ф. Мартынов ба хүдэлмэришэн К. Киселев гэгшэд байна.

З. Воснинагай фото.

Энэ участок юундэ гээгдэнэб

Ажалшадай ажаһууха ба эмхи зургаануудай гэр байрануудые баридаг «Бурстройтрестын» барилгашадай коллектив мүнөө гурбан участок боложо таһараад, республикын столицын коммунально-ажахые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Тиибэшье, трестын зарим участогууд өөһэдынгөө үмэнэхи зорилгые хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байха юм. Жэшээ болгон барилгын № 2 участогай хүдэлмэрине хараад үзэе. Тус участогые нүхэр Акимова хүтэлбэрилнэ. Тэрэ хадаа хараха янзада эдэбхитэй, шадабаритай, барилгын орёо нарин хэрэгые мэдэхэ хүтэлбэрилэгшэ юм.

Теэд, трестын (эрхилэгшэнь нүхэр Кришталь) зүгһөө оперативна туһаламжа үзүүлдэггүй дээрэһээнь энэ участок шэнэ барилга хэхэ түсэбөө һара бүри таһалдуулна, заримдаа шанар муутайгаар барилга хэжэ, ажалдаа голодһо гаргана. Энэ участогай коллектив үнгэрэгшэ дүрбэн һарын барилгын түсэбые арайхан гэжэ 67,2 процент дүүргээ. Тиимэ болохолоороо, шэнэ барилгада гүрэнэй һомолһон хахад миллион шахуу түхэриг мүнгэн ашаглагдангүй үлдөө. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэлые ба харюусалгые дээшэлүүлхэ хэмжээ абадаггүй дээрэһээнь олон барилгашадынь ажал хүдэлмэри дээрээ голодһо гаргана. Жэшээнь, үнгэрэгшэ кварталда аяар 12 мянган түхэригтэ хэгдэһэн хүдэлмэрине дахин шэнээр хэхэ баатай боложо, гүрэнэй мүнгэн зөөри хии гаргашалагдаһан байха юм. Барилгын гол участогуудта саг үргэлжын кадрнуудтай болгохо, тэдэнэртэ зохид һайн услови байгуулха асуудалнуудые мүнөө болотор трестын хүтэлбэрилэгшэд шиидхээдүй байһаар.

Гэр байрын барилгануудта хэрэглэгдэдэг хирпиисэ, алибастр, бутова шулуун гэхэ мэтын материалнуудаар барилгын объектнүүдые саг соонь хангадаггүй туладань олон тооной хүдэлмэришэд ажалгүй боложо, үнэтэ сагаа гээдэг байха юм. Трестын хүдэлмэрилэгшэд энээниие һайн мэдэжэ байбашье, барилгын материалнуудые хэрэгтэй болохо газартань шэрэжэ байха транспортна бригада эмхидхээгүй байна.

Барилгын хоёрдохи участогай начальник нүхэр Акимова барилгашадай дунда ажалай журам шангадхаха, тэдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, барилгашадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гэхэ мэтын эмхидхэлэй асуудалда оройдоошье анхаралаа табихаяа болишоо. Тиимэһээ хүдэлмэришэдынь дура зоргооро боложо, ажалдаа дуратайдаа гарадаг, дурагүйдөө гарадаггүй байха юм.

Хэрбээ хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэбэл үндэр бүтээсэтэйгээр ажалладаг хүнүүд олон болохо байгаа. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, нүхэр Мартыновай хүтэлбэрилдэг шулуушадай бригадын гэшүүд республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, амжалта туйлана.

Г. Нимбуев.

Барилгын бүхы хүдэлмэриие механизацилха

Республикынгаа столицые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ 15-дахи жэлээ хабаадажа байнаб. Энэ үе соо барилгын талаар нилээд олон мэргэжэл шудалаб. Мүнөө пеэшэшэнэй бригадада хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэрэйнгөө нормые 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэб.

Үнгэрэгшэ 15 жэл соо барилгын хүдэлмэри дээрэ ехэ хубилалта болоо. Урдань гараараа хэдэг хүдэлмэримнай мүнөө механизацилагдажа байна. Жэшээнь, пеэшэ хэгшэдтэ хирпиисэ абаашалга мүнөө хүсэтэ кранаар, конвейерэй ёһоор хэгдэнэ.

Тиибэшье, «Бурмонголстрой» трестын барилгын хоёрдохи участогай хүтэлбэрилэгшэд барилгын бүхы хүдэлмэриие механизацилха талаар ёһотой анхаралаа табинагүй гэжэ тоолоноб. Хэрбээ шабар ба бетон зууралгын хүдэлмэриие механизацилбал, барилгын хүдэлмэри дээрэ ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлхэ байгаа.

Л. Луковская, барилгын 2-дохи участогай хүдэлмэришэн.

Мухаршэбэрэй дунда һургуулида

Мухаршэбэрэй дунда һургуулида Мухаршэбэр, Харашэбэр, Ново-Заган тосхонуудай колхознигууд, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай үхибүүд һуралсана. Партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон тус һургуулиин багшанарай коллектив һурагшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргана. Эрхим багшанарай тоодо БМАССР-эй габьяата багша Сусанна Владимировна Говорина, Варвара Антоновна Терехова, залуу багша Клавдия Васильевна Кузнецова болон бусад оролсоно.

— Хаанта засагай үедэ хойрог ноёдой шэбээ боложо байһан волостиин центр — Мухаршэбэртэ церковно-приходско һургуули байһан юм гэлсэдэг. Тэндэ гансахан баяд ноёдой үхибүүд һуралсадаг байгаа. Тиихэ сагта манай һурагшадай үбгэ эсэгэнэр ном үзэхэ гээшые мэдэдэггүй байһаниинь мэдээжэ. Манай һургуули тогтоһоор 28 жэл болоо. Энэ үе соо эндэ хэдэн зуугаад хүбүүд, басагад һуража гараа, — гэжэ тус һургуулиин директор нүхэр Леонид Николаевич Степанов хөөрэнэ.

Энэ һургуулида мүнөө экзамен түлэб дундаа ябажа байна.

Һурагша бүхэн хаана ошожо һураха, ямар мэргэжэл шудалха тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэлдэнэ. Энэшье зүб. Юуб гэхэдэ, эдэнэрэй урда үргэн ехэ зам нээлтэтэй.

Н. Цыбенов.

Экзамен амжалтатайгаар үнгэржэ байна

Дэрэстэйн долоон жэлэй һургуулиин һурагшад экзаменаа амжалтатайгаар барижа байна. Энэ һургуулиин дүрбэдэхи классайхид ород хэлээр диктант бэшэхэдээ муу бэшэ сэгнэлтэнүүдые абаа. Жэшээлхэдэ, 4-дэхи «Б» классай 11 һурагшадай 8-ниинь «5», «4» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна. Диктантаар «5» гэһэн сэгнэлтэ абагшадай тоодо Соня Чойбонова, Мария Цыбикова, Петя Хандуев болон бусад оролсоно.

4-дэхи «А» классайхид мүн лэ һайн сэгнэлтэнүүдые абаа.

5 «А» класста арифметикээр экзамен бариһан 15 һурагшадай 10-ниинь «5», «4» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа.

С. Табдаев.

Һургуулиин дэргэдэхи кружок

Яруунын аймагай Ульдиргын долоон жэлэй һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хүгжэм-дуунай кружок муу бэшээр хүдэлмэрилдэг юм. Кружогые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Ринчинов кружогойнгоо хүдэлмэриие һонирхолтой болгохын тула ехэ оролдолго гаргана. Һурагшад энэ кружогто лимбээр, хуураар, гармонёор наадажа һурана. Энэ жэлэй турша соо 13 һурагшад лимбээр, 10 һурагшад хуураар, 4 һурагшад гармонёор наадажа шадаха болоо. Һуралсалай жэлэй турша соо кружогой гэшүүд колхозуудта хэдэн дахин гаража, һонирхолтой концертнүүдые харуулаа.

Б. Доржиев.

Ленин—Сталинай национальна политикын ашаар

(Бурят-Монголой интеллигенци тухай)

Советскэ арадуудай агууехэ бүлэ Бурят-Монголой ажалшад сү-
тэйгөөр хүгжэнэ. Сталинска
нституциин наранай һаруул һай-
туяагаар тэдэнэр хэтэ мүнхэ-
гэрэлтүүлэгдээ. Байгалай үмэ-
тала дайдын нюур шарайнь
гдашагүй ондоо болоо. Ажа-
, культурын, эрдэм ухаанай
жэлтын талаар Бурят-Монголнай
үү республиканuудай зэргэдэ
оо. Элдэб олон фабриканууд,
одууд, комбинадууд бодхоогдоо.
энэй бүтээн гаргаһан юумэнүү-
р оромнай омогорхоно. Хүсэтэ
э паровозууд Ленинэй ордента
н-Удын паровозо-вагонно заво-
корпусуудһаа гарана. Колхо-
, фермэнүүд, машинно-трактор-
станцинууд, һургуулинууд, элек-
станцинууд, эмнэлгын газар-
, улаан булангууд хаа хаана-
байгуулагдажа, хүдөө нюта-
дта айхабтар ехэ хубилалтануу-
хээ.

Бурят-монгол арадай туйлалта-
дынь угаа ехэ. Тэдэниие Ком-
нистическэ парти ба Советскэ
вительствын ударидалга доро,
уехэ ород арадай ахадүүгэй
рхы һайхан туһаламжын ашаар
най арад бии болгожо шадаа.
рят-Монголой республика, —гэ-
нүхэр Вячеслав Михайлович
лотов хэлээ һэн, — Советскэ
зай эгээн холын республика
Тиигэбэшье, Москваһаа эгээн
ын энэ республикада советскэ
г, манай ленинскэ парти ходо-
анхаралтайгаар хандадаг бай-
...»

Социалистическэ хубилалтанууд
бол эрдэмтэдые, багшанарые, арадай элүүрые хамгаалха хүдэлмэрилэгшэдые, инженернүүдые, уранзохёолшодые, композиторнуудые, уранзураашадые болон түрэл бүриин бусад мэргэжэлтэдые олоор түрүүлэн гаргаа. Республикын арадай ажахын, культурын ба наукын бүхы һалбаринуудта манай мэргэжэлтэд омогтойгоор хүдэлмэрилнэд. Арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ талаар, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар ажахын ба культурын байгуулалтадахи зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар манай интеллигенци угаа ехэ үүргэнүүдые дүүргэнэ.

Урдань Бурят-Монголдо нэгэшье инженер байгаагүй һэн. Мүнөө манай предприятинууд дээгүүр хэдэн зуун инженернүүд, технигүүд, экономистнууд хүдэлмэрилнэ. Инженер Даниил Болсохоев механизированнэ шэлэй заводой директорээр хүдэлмэрилнэ. Малша бурядай хүбүүн Рандал Рабданов ПВЗ-гэй шэрэм шудхадаг цехын начальнигай орлогшоор арбаад жэл ажаллаа. Республикын малтамал баялигуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ инженер Очиров эдэбхитэйгээр хабаадана. Түрүү хүдэлмэришэдтэй хамта манай техническэ интеллигенци индустриин хүгжэлтые түргэдхэнэ.

Шэнэ үеын шэнэ хүнүүдэй героическа ажалайнь дүнгүүдые хаахаанагүй харанабди. Малажалые, оророһото таряалангые, техническэ культурые, колхозуудай ниитын баялигуудые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ талаар ехэнүүд зорилгонууд манай урда табигданхай. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ манай хүдөөгэй интеллигенциин — олон тоото агрономуудай, зоотехнигүүдэй, механигуудай, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй, мелиораторнуудай үүргэнь тон ехэ. Хүдөө нютагта хүдэлмэрилдэг интеллигенциин, кадрнуудай ямар олоор ургаһаниие гансахан Хэжэнгын аймагай жэшээ дээрэһээ дүүрэн хаража болоно. Революциин урда тээ Хэжэнгын зоной 97 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа һэн. Дээдэ ба хүсэдбэшэ дээдэ һургуулитай 90 хүн мүнөө эндэ хүдэлмэрилнэ. 140 ажалшадынь хүсэд дунда һургуулитай. Аймаг соонь 135 багшанар, 45 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, 30 агрозоовемэргэжэлтэд, 360 механизаторнууд бии. Республикын түрүү хүнүүдэй дунда хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олон.

Коммунизмын үеын хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хүндэтэ үүргые таба мянганһаа олон багшанар дүүргэнэ. Багшанарай дунда суута хүнүүд айхабтар олон. РСФСР ба БМАССР-эй габьяата багшанарай тоонь жэлһээ жэлдэ олон болоно. Үни удаан эдэбхитэйгээр ажаллаһанайнгаа түлөө 530 гаран багшанар Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай. Багшанар нүхэд Дадуевай (Хори), Убугуновагай (Улан-Удэ), Лодоновагай (Хэжэнгэ), Линховоиной (Тори), Каландарашвилиин (Заиграево) болон бусад олон багшанарай үнэн сэхэ ажалыень манай түрэлхид, ургажа ябаһан манай эдир залуушуул һайнаар мэдэнэд.

Республикын ажалшадай дунда манай эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хүндэтэ һууриие эзэлэнхэй. Суута эрдэмтэд Доржи Банзаров ба Матвей Хангалов хоёрой арюун һайхан нэрэнүүдынь хэзээ хэзээнэйхиһээ батаар мүнхэлэгдөө. Бурят-монгол арадай түлөөлэгшэд — советскэ эрдэмтэд СССР-эй городуудаар хүдэлмэрилдэг. Москва, Ленинград, Алма-Ата болон бусад городуудаар наукануудай хэдэ хэдэн докторнууд, наукануудай олон кандидадууд ажаллана. Ородой суута эрдэмтэдтэй хамта тэдэнэр Эхэ ороноо хүгжөөхын түлөө хэрэгтэ өөһэдынгөө шадабари, мэргэжэл, үүсхэлые үгэнэд.

Бурят-Монголдо наукануудай 75 кандидадууд хүдэлмэрилнэ. Эдэбхитэй ажалаараа тэдэнэй олонхинь түрэл республикаяа баясуулнад. «Малай организмын иммунобиологическа байдалдань антитуберальна невротоксическа сывороткын ямар нүлөө үзүүлдэг байһаниие шэнжэлэлгэ» гэһэн темээр нүхэр Василий Филиппов диссертаци барижа, ветеринарна наукануудай доктор гэһэн нэрэзэргэ абаба. Нүхэр Филиппов зооветеринарна институдай директорээр ажаллажа, залуу мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Мүн научна шэнжэлэлгын асуудалнуудаар хэдэ хэдэн хүдэлмэринүүдые бэшээ. Бурят-Монголдохи сагаан эдеэнүүдэй микрофлорые шэнжэлэлгэдэ зорюулагдаһан научна зохёол бэшэнхэй.

Бурят-Монголой культура ба наукые хүгжөөхэ хэрэгтэ манай эрдэмтэд ехэхэн үүргэнүүдые дүүргэнэ. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ физико-математическа наукануудай кандидат нүхэр Булгадаев, юридическэ наукануудай кандидат нүхэр Аюева, түүхын наукануудай кандидат нүхэр Шатилов, физико-математическа наукануудай кандидат нүхэр Содномов, филологическа наукануудай кандидат нүхэр Баранникова, философско наукануудай кандидат нүхэр Хадалов, филологическа наукануудай кандидат нүхэр Цыдендамбаев, түүхын наукануудай кандидат нүхэр Шулунов ба бусад оролсонод.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ Бурят-монгол арадай формооро национальна, удхаараа социалистическэ культура хүгжэн ургаа. Мүнөөнэй профессиональна литература ба искусство шэнээр байгуулагдаа. Романууд, повестьнууд, поэмэнүүд, шүлэгүүд, пьесэнүүд жэл бүхэндэ улам олоор хэблэгдэн гаргагдана. Хэдэн театр байгуулагдаа. Классическа ба мүнөөнэй зохёолнуудые тэдэнэй творческо ажалшадынь шадамараар харуулнад. Уран зурагууд, нрагуу гоё хүгжэм бии болоо, бурят-монгол хэлэн дээрэ политическэ, эрдэм наукын, хүдөө ажахын, техническэ номууд хэблэгдэнэ. Ород хэлэнһээ бурят хэлэн дээрэ оршуулга ехээр дэлгэрээ.

Бурят-Монгол советскэ литературада эхи табигша Хоца Намсараевай зохёолнуудынь манай уншагшадаар ходолоо һайшаагдана. Поэт Цэдэн Галсанов, уранзохёолшо Жамсо Тумунов, драматург Намжил Балдано болон бусад литераторнуудай зохёолнууд соонь манай республикада болоһон агууехэ хубилалтанууд уран гоёор харуулагданхай. СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат Гомбо Цыдынжаповай табиһан оперонууд Ленинэй ордентэ оперо ба баледэй театрын сценэ дээрэ зэдэлнэ. Цыренжап Сампиловай, Александр Тимнэй, Георгий Павловай зураһан картинануудынь республикын ажалшадта мэдээжэ болонхой.

Арадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ Советскэ правительство ехэ анхарал табина. Республикын тогтоһон тэрэ 1923 онтой сасуулбал, больницануудай тоо 15 дахин, амбулатори болон фельдшерско-акушерскэ пунктнуудай тоо 29 дахин олон болоо. Энэ үе соо врачуудай тоо 30 дахин, медицинскэ дунда һургуулитай хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 60 дахин ургаһан байна. Иимэ ехэ хүгжэлтэ ганса лэ манай социалистическэ орондо туйлагдажа шадагдаха ха юм! Арадай элүүр энхэ байдалые сахиха хэрэгтэ манай врачууд өөһэдынгөө хүсэ шадалые дүүрэнээр хандуулнад. Нүхэд Раднаев, Шопхоев, Никифорова, Дульбеев, Булгатов, Петров, Намжилцыренов болон бусадай хүндэтэ ажалыень манай арад зон халуунаар һайшаана.

Социалистическэ Бурят-Монголдо советскэ интеллигенци шэнээр урган гараа. Тэдэнэй үүсхэхы ажалынь 30 жэл соо республикын туйлаһан ехэ амжалтанууд соонь толорон харагдана. Эхэ орондоо, инаг партидаа үнэншэ шэнэ кадрнууд Ленин—Сталинай национальна политикын ашаар хүмүүжээ. Дутуу дунданууд манай хүдэлмэридэ үшөөл олон, шиидхэгдээгүй проблемэнүүд бии, урдамнай заха хизааргүй ехэ хүдэлмэринүүд дэлгээтэй. Үүсхэхы ажалай долгёор алхам бүхэнөө шэмэн, коммунизмын һаруул һайхан үндэр тээшэ түгэс зоригтойгоор шармайн зориё.

Ц. ДИНГРАДОВ.

Болгариин зол жаргалта залуу үетэн

СОФИ, майн 26. (ТАСС). Софиин эгээн гоё һайхан паркнуудай нэгэн соо Вылко Червенковэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй ордон байдаг юм. Һургуулида занятиин дүүрэһэнэй һүүлээр, болгарска столицын олон мянган пионернүүд ба һурагшад иишэ үдэр бүри яаран ерэнэ. Пионернүүдэй ордон хадаа софийска үхибүүдэй амарха эгээн дуратай газарынь болоо. Түүхын, географиин, математикын, авто-мото хэрэгэй, түмэр замай хэрэгэй, радиотехникын кружогууд эндэ байгуулагдаа. Ураниайханай ансамбльнуудта ба кружогуудта үхибүүд арадай болон классическа танцануудые шудална, зүжэг наада табина. Кукольна театр ехэ алдартай болонхой. Театрын харагшад, актернүүд ба уранзураашадынь үхибүүд өөһэдөө болоно.

Вылко Червенковэй нэрэмжэтэ софийска Пионернүүдэй ордон хадаа Болгари соо гансабшэ юм. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада дотор ороной ехэ городуудта пионернүүдэй 27 байшан эмхидхэгдэө. Тэдэнэр олон арбаад мянган үхибүүдые һургуулиһаа гадуур хүмүүжүүлнэ. Энэ хадаа залуу үетэн тухай арадай-демократическа гүрэнэй асари ехэ анхарал оролдолгын олон жэшээнүүдэй нэгэниинь мүн.

Үхибүүд тухай, тэдэнэй элүүр энхэ, һуралсал ба хүмүүжэл тухай анхарал оролдолго шэнэ Болгари дотор улам ехэ хэмжээгээр гаргагдажа байна. Эхын ба үхибүүнэй элүүр энхые хамгаалха тухай хуули хадаа арадай засагай гаргаһан түрүүшын хуулинуудай нэгэниинь мүн.

Фашизмһаа ороной сүлөөлэгдэһэн үдэрэй—1944 оной сентябриин 9-нэй урда тээ Болгари хадаа Европа соо үхибүүдэй эгээн олоор үхэдэг орон байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ Болгарида үхибүүдэй түрэхэ ябадал 15 процентээр олошоросо, үхибүүдэй үхэлгэ 32 процентээр хороогдоо. Ажалшадай ажабайдалай һайжарһан, үхибүүдэй медицинскэ эмхи зургаануудай олошорһон ба үхибүүдэй амаралтые һайнаар эмхидхэдэг болоһон ябадал энээндэ туһална. Ороной гоё һайхан газар нютагтай районуудта, уула хадада ба Хара далайн эрьеэр ажалшадай үхибүүдэй лагерьнууд жэл бүри зундаа эмхидхэгдэнэ. 1952 ондо пионерскэ лагерьнуудта ажалшадай 100 мянга гаран үхибүүд амараа. Энэ жэлдэ тэдэнэйдэ 120 мянган үхибүүд амаралтаа үнгэргэхэ байна.

Жэл бүри Болгарида һургуулинуудай тоо олошоно. Арадай гэгээрэлэй хэрэглэмжэдэ мүнгэ һомололго энэ жэлдэ 1949 онойхитой сасуулхада 15 дахин шахуу үргаба. Болгарска түрүүшын табанжэлые дүүргэлгын дүнгүүд һаа толилогдоо. Тэдэнэр гэгээрэлэй талаар туйлагдаһан угаа ехэ амжалтанууд тухай хэлэнэ. Городуудта һургуулиин наһанай бүхы үхибүүдэй 99,3 процентнь ба худөө нютагуудта 98,9 процентнь һургуулида хабаадуулагдаа. 1952 ондо үхибүүдэй садуудай тоо 5216 болобо. 1948 ондо 1241 ба 1939 ондо 254 садууд байһан юм. Тэдэнэндэ 253.260 үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ.

Чехословацко-советскэ хани барисаанай Союзай областной конференцинүүд

ПРАГА, майн 26. (ТАСС). Чехословацко-советскэ хани барисаанай Союзай областной конференци майн 23—24-дэ Пльзеньдэ болобо гэжэ Чехословацка телеграфна агентство дамжуулна.

Союзай эхин организацинуудай ажал-ябуулгын, гол түлэб худөөдэ тэдэнэй ажал-ябуулгын дүнгүүд конференци дээрэ гаргагдаба. Тэдэнэр советскэ колхознигуудай ажалай түрүү методуудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ худөөдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Чехословацко-советскэ хани барисаанай Союзай областной конференци Карлова Варыда болобо. Тус область дотор ород хэлэ шудалха талаар арадай 360 курса хүдэлмэрилнэ, тэдэндэ 33 мянган ажалшад һуралсана гэжэ Союзай областной комитедэй секретарь Б. Бибр тэмдэглэбэ. Чехословацкосоветскэ хани барисаанай һарын үедэ тус Союзда 4.338 шэнэ гэшүүд абтаһан ба Союзай эхин шэнэ олон организацинууд эмхидхэгдэһэн байна.

Шэнэ Хитадта городуудые болбосон түхэлтэй болгоно

ПЕКИН, майн 26. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын городуудые болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда табанжэлэй түсэб соо ехэ анхарал хандуулагдана. Канализационно шэнэ лининүүдые бариха, каналнууд ба уһанай сөөрэмүүдые сэбэрлэхэ талаар Пекиндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Пекиндэ ба тэрэ шадарай газарнуудта энэ оной хабар мянган гаран элдэб модо тариһан байна. Пекинскэ модоной питомнигто таригдаһан олон арбаад мянган залуу модод энэ жэлдэ городто һуулгагдаха юм гэжэ «Циндаожибао» газетэ мэдээсэнэ.

Баруун-Урда Хитадай тон ехэ город—Чунциние болбосон түхэлтэй болгоһон тухай газетэ мэдээсэнэ. Город соо үйлсэнүүд баригдана, заһабарилагдана. Трамвайна харгынууд табигдана. Ажалшадай байха гэрнүүд, олон дабхар байшангууд, больницанууд, яслинууд, универмагууд, кинотеатрнууд баригдажа эхилээ.

Город соо ажалшадай ордон баригдаба. Стадион баригдажа байна. Город шадарай газарнуудта, Наньвэньцзюань ба Бэйвэньцзюань гэжэ халуун булагуудай районуудта модод тарigдаха, хүдэлмэришэдэй амаралта санатори баригдаха юм. Тэрээнһээ гадна, культурын 13 байшангууд ба клубууд городто баригдахань.

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ арадай Хитад бэлэдхэнэ

ПЕКИН, майн 27. (ТАСС). Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэртэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэл Хитадай Арадай Республикада хэгдэнэ.

«Гуанминжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Суйюань, Аньхуэй, Шэньси провинцинуудта, Чунцин, Кантон, Ханчжоу, Фучжоу, Амой ба бусад городуудта үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые үнгэргэхэ комитедүүд байгуулагдаа.

Июниин 1-дэ үхибүүдэй һайндэрнүүд хаа хаанагүй болохо байна. Ажалай түрүүшүүл, сүлөөлэлгын дайнай геройнууд, культурын ажалшадай үхибүүдтэй уулзаха юм.

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрэй урда тээ Хитадай олохон городуудта үхибүүдэй творчествын выставканууд, элдэб оронуудай үхибүүдэй ажабайдал тухай фотовыставканууд нээгдэнэ.

«Жэньминьжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, июниин 4-нэй урда тээ Шанхайда пионернүүдэй шэнэ дурбэн байшан ба пионернүүдэй ордон нээгдэхэнь. Майн 31-нэй үдэшэ пионерскэ угаа ехэ түүдэг носоогдохо ба июниин 1-дэ үхибүүдэй ехэ сэнгэлгэ болохо байна.

Кантоной Пионернүүдэй ордон үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын үдэрые угтахын тула эдэбхитэйгээр бэлэдхэнэ. Ордоной дэргэдэ библиотекэ, техникын кабинет бии, физкультурын, химиин, биологиин ба бусад кружогууд байгуулагдаа. Июниин 1-дэ эндэ үхибүүдэй вечер болохо юм.

Румынска арадай творческо оюун бэлигэй ургалта

БУХАРЕСТ, майн 26. (ТАСС). Румыниин ураниайханай самодеятельностиин профсоюзна коллективүүдэй республиканска гурбадахи конкурсда хабаадагшадай түгэсхэлэй наадалгада дууһай ба танцын 2850 коллектив хабаадаа. Энэ хадаа 1948 ондо болоһон нэгэдэхи конкурсда хабаадаһанһаа орходо, гурба дахин шахуу ехэ байна. Хүнүүдэй олоор хабаадалга, элдэб жанрын ба баян репертуар, ураниайханай үндэр мэргэжэл хадаа ажалшадай культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар Румынска хүдэлмэришэнэй партиин ба правительствын гаргадаг асари ехэ анхарал оролдолго тухай гэршэлнэ.

Дуунай ба танцын 35 эрхим коллективүүд, 8 оркестр профсоюзуудай центральна совэдэй грамотануудаар шагнагдаһан ба мүнгэн шан абаһан байна.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 26. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр бүхы фронтнууд дээрэ бага зэргын байлдаанууд болоо гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр арадай сэрэгүүдэй зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагааха, 1 самолёдыень гэмтээбэ.

ПХЕНЬЯН, майн 27. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд дайсанда эсэргүү артиллерийскэ байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командованиин мүнөөдэр дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Фронтнууд дээрэ онсо хубилалтануудгүй болоогүй.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 1 самолёт унагаажа, 3 самолёдыень гэмтээбэ.

Бирмэдэ газарай реформо хэхэ түсэб

ЛОНДОН, майн 26. (ТАСС). Майн 25-да Бирмын правительство бирманска тараашадта шэнэ гурим байгуулха 10 жэлэй түсэбые тунхаглаба гэжэ Рейтер агентство Рангунһаа дамжуулна. Энэ түсэб, тустаарлабал, газаргүй тараашадай дунда ойрын 2 жэлэй турша дотор 10 миллион акр газар хубааха хараална. Энэ газар хадаа худөө ажахые эрхилдэггүй газарай эзэдһээ абтажа, тараашадай хоорондо хубаагдаха байна.

Шэнэ түсэбэй ёһоор 2 миллион акр газар энэ жэл соо газарай комитедүүдэй шиидхэбэреэр хубаагдаха юм. Тараашад өөһэдөө тэдэ комитедүүдые һунгаха байна. Бүлэ бүхэндэ дунда зэргээр 10 акр газар үгтэхэ юм. Мандалайда мүнөө болохо байгаа тараашадай конференциин правительствын түсэбые һайшааба. Тус конференци дээрэ 100 мянган хүн байлсана.

Харилсан туһалалсалгын бригаданууды байгуулха, тиихэдэ тараашадай табан бүлэ бүхэндэ, 50 акр газарай талмай дээрэ нэгэ бригада байгуулха гэжэ энэ түсэб тэрэшэлэн хараална. Бригаданууд дурбэ дурбөөрөө хамтаран булэгүүд болгогдохо, худөө ажахын үйлдэбэриин кооперати болохо байна.

Уильям Фостерой „хэрэг" тушаа

НЬЮ-ЙОРК, майн 26. (ТАСС). Федеральна судья Райян хадаа Смидэй хархис хуулиин үндэһөөр гэмнэгдэһэн, США-гэй коммунистическэ партиин национальна комитедэй түрүүлэгшэ Уильям Фостерые сүүдлэхэ ябадалые тодорхойбошо болзороор хойшолуулха гэжэ заабари үгэбэ.

Уильям Фостерой бэеын элүүрэй муудаһанай дашарамдуулан кимэ шиидхэбэри абтаа гэжэ судьягай мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Райянай абаһан шиидхэбэриин һүүлээр, США-гэй засагаархид түлөөлэгшэдэй хэргэй сүлөөлэгдөө гэжэ Фостерые тооложо үргэлжэлһөөр. Гэбэшье, Фостерые сүүдлэлгэ хэзээ нэгэн сагта нэргээгдэхэ гэжэ һанагдадаггүй гэжэ Ассошиэйтед пресс агентство заана.

Францида правительственна кризис үргэлжэлһөөр

ПАРИЖ, майн 26. (ТАСС). Францида правительственна кризис үргэлжэлһөөр. Деголлевскэ партиин удирдагшадай нэгэн Дьетельм гэгшын арсаһанай һүүлээр, республикын президент хадаа шэнэ правительство бүридүүлхэнь Поль Рейнодо даалгаба. Рейно энэ мисси дүүргэхэе зүбшөөбэ, үгэлөөдэр национальна суглаанда эрхэ түлөөлэгшэнь батлаха гэжэ гуйха байна.

Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Поль Рейно «түлөөлэгшэдые олоор оруулһан правительство» байгуулхые хараална. Рейно хадаа социалистнуудһаа эхилээд деголлевецүүд хүрэтэр буржуазна бүхы партинуудай түлөөлэгшэдые хабаадуулан правительственна олонлошие ехэ болгохые оролдохо юм гэжэ «Юманите» газетэ тэмдэглэнэ.

Чилидэ студентнүүдэй забастовко болоно

НЬЮ-ЙОРК, майн 27. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондент гэгээрэлэй системэдэ реформо хэхые эриһэн универститедүүдэй 15 мянган студентнүүдэй забастовко тухай Сант-Ягоһоо (Чили) мэдээсэнэ. Корреспондентын бэшэһэнэй ёһоор, «бүхы ороной университедүүдэй забастовко болохонь һайлашагүй».

Верчеллидэ һунгалтын урда тээхи митинг дээрэ Тольятти үгэ хэлэбэ

РИМ, майн 27. (ТАСС). «Унита» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Пальмиро Тольятти Верчеллидэ һунгалтын урда тээхи митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. Болохоёо байгаа һунгалта хадаа партинуудай һунгуулиин юрын мүрысөөн бэшэ юм, ушарынь бүхы итальянецүүдтэ хамаатай хэдэн асуудалнуудые шиидхэлгэ тэдээнһээ дулдыдаха байна гэжэ Тольятти тэмдэглэбэ. Ямар нэгэн проектын хуби заяан бэшэ, харин конституциин өөрынь хуби заяан аюулда ороод байна, ушарынь христианска демократнууд хадаа конституциие хубилгаха һанаатай байнабди гэжэ сэхэ мэдүүлбэ. Эб найрамдал ба дотоодын таараладалга аюулда ороод байна. Ажалшадай интересүүдһээ гадна, жэжэ ба дунда олон промышленнигүүдэй, худөөгэй жэжэ ба дунда эзэдэй, ремесленнигүүдэй, сүлөөтэ ажалтай хүнүүдэй ба худалдаа наймаашадай интересүүд аюулда ороод байна.

Айлгалташье, хүсэ хэрэглэлгэшье, мэхэлэлгэшье, эдишэ үгэлгэшье италианска арадай урагшаа дабшалтыень зогсоожо шадахагүй юм гэжэ Тольятти тэмдэглэбэ.

Флорентийскэ оперно театрын сценэ дээрэ „Дайн ба эб найрамдал" гэжэ советскэ оперо табигдаа

РИМ, майн 27. (ТАСС). Толстойн романай удхаар Сергей Прокофьевой бэшэһэн «Дайн ба эб найрамдал» гэжэ оперын премьерэ үсэгэлдэр Флоренцидэ болобо. Бүхы дэлхэйн эгээн элитэ ехэ дирижернүүдэй ба дуушадай хабаадалгатайгаар жэл бүри май һарада эндэ болодог флорентийскэ «хүгжэмтэ майн» программада тус оперо оруулагдаба.

Прокофьевой оперо ехэ амжалтатайгаар үнгэрбэ. Эгээн ехэ газетэнүүд советскэ композиторай зохёолдо рецензи үгэхын тула өөһэдынгөө хүгжэмэй шүүмжэлэгшэдые Флоренци руу эльгээбэ. «Дайн ба эб найрамдал» гэжэ оперые табилга хадаа энэ жэлдэ Италиин культурна ажабайдалда болоһон эгээн шухала событинуудай нэгэниинь мүн гэжэ «Унита» газетэ бэшэнэ. Энэ оперо арсалтагүй ехэ амжалтатай байгаа».

Врачуудай уласхоорондын конгресс Венэдэ дүүрэбэ

ВЕНА, майн 26. (ТАСС). Ажабайдалай мүнөөнэй условинуудые ба хүн зоной элүүр мэндэдэ тэдэнэй нүлөө шэнжэлхэ талаар врачуудай уласхоорондын конгресс Венэдэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. 32 ороной медицинын элитэ ажал-ябуулагшад конгресс дээрэ байлсаба.

Элүүрые хамгаалгын элдэб асуудалнуудта хамаатай научна 70 элидхэл ба үгэ хэлэлгэ гурбан үдэр соо шагнагдаба.

Советскэ медицинскэ наукын элитэ ехэ туйлалтанууд тухай, СССР-тэ медицинскэ хангалгын хэрэгые эмхидхэлгэ тухай хөөрэһэн советскэ медицинын ажал-ябуулагшад профессор Тимаковой ба профессор Масловай хэлэһэн үгэнүүдые хүнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

Конгресс хадаа дэлхэйн элдэб оронуудай врачуудай дүй дуршалөө андалдан абалсаха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ гэжэ профессор Пьетро Верга (Итали) конгресс хааха зуураа тэмдэглэбэ. Тус конгресс врачуудай творческо хани харилсаанда ба нэгэдэлдэ уласхоорондын ехэ соёбыти болобо.

Конгрессто хабаадагшад бүхы оронуудай медицинскэ организацинуудые конгрессэй хүдэлмэритэй танилсуулха тула, медицинын ажал-ябуулагшадай хоорондо холбоо барихын тула уласхоорондын секретариадые хэбээрнь байлгаха гэһэн шиидхэбэри абаа.

Делидэ болоһон митинг дээрэ Неру үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ, майн 27. (ТАСС). Делидэ үсэгэлдэр болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Неру хадаа корейскэ асуудал түргөөр шиидхэгдэхэ гэһэн найдабаряа мэдүүлбэ. «Корейдэ дайнай дүүрэлгэ хадаа,— гэжэ тэрэ хэлэбэ,—уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха ба бүхы дэлхэйн олон миллион хүнүүдэй сүлөөтэйгөөр амилха арга олгохо юм. Энэ конфликтын дүүрэлгэ хадаа шэнэ оршон байдалые бии болгохо ба уласхоорондын олон проблемэнүүдые амгалан байдалда хаража үзэхэ арга олгохо байна».

Неру хадаа корейскэ арадта «угаа ехэ гасалан зоболон» ушаруулһан Корейдэхи ООН-эй сэрэгүүд гэдэгэй зэрлиг аашануудые буруушаан шүүмжэлбэ.

Глезосые сүлөөлхын түлөө хүдэлөөн

АФИНЫ, майн 27. (ТАСС). Акрополиһоо гитлеровскэ тугые абажа хаяад, Глезосэй габъяа гаргаһаар 12 жэлэй оин болохоёо байнтай дашарамдуулан, ороной олониитын элдэб организацинууд, олон зуугаад хүнүүд эсэргүүсэлгын национальна геройн Манолис Глезосые түрмэһөө сүлөөлхэ тухай гуйлтатайгаар король ба правительстводо хандаба гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Грецидэ шэнэ арестнууд хэгдэнэ

АФИНЫ, майн 26. (ТАСС). Салоникада ба Грециин бусад городуудта асфали (греческэ охранка—Ред.), тушаалһаа гараһан генерал ба национальна эсэргүүсэлгын герой Мустеракис, тушаалһаа гараһан майор Сакетас, Зүүнэй единэ демократическа партиин (ЕДА) гэшүүн Галифас гэгшэдые арестовалаа гэжэ «Авги» газетэ мэдээсэнэ.

Мустеракис хадаа премьер Папагосто протестын телеграмма эльгээхэе хараалһан байгаа. Гэбэшье, телеграф тэрэниинь дамжуулхаа арсаба. Телеграмма соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: намайе арестовалаа, Агнос-Евстратиос аралда дахин сүлэхэе байна. Хуулибуса ямар-нэгэн хуулида хэбэ гэжэ намайе хэншье гэмнэжэ шадахагүй гэжэ мэдэнэб. Арестда эсэргүү протест мэдүүлнэб, асфалиин ябуулгануудынь демократическа сүлөөнүүд тухай танай мэдүүлгэнүүдтэй таараландаа гү гэжэ шалгахые гуйнаб.

Хойто Грецидэхи Зүүнэй единэ демократическа партиин организаци греческэ охранкын хэһэн шэнэ арестнуудта эсэргүү протест мэдүүлнэ.

Французска сэрэгүүд бэхижүүлэгдэһэн Йен-Ви гэжэ пунктһаа гаража ошобо

ЛОНДОН, майн 27. (ТАСС). Майн 27-до французска союзай сэрэгүүд Ханойһоо урагшаа 30 миль зайтай газарта байдаг бэхижүүлэгдэһэн Йен-Ви пунктһаа гаража ошоо гэжэ Рейтер агентствын Ханойско корреспондент мэдээсэнэ: Йен-Виһээ гаража ябалга хадаа французска сэрэгүүдэй ехэ диилдэлгэ болоно гэжэ корреспондент заана. Йен-Ви хадаа «де Латтр де Тассиньин ханын» гол пунктнуудай нэгэниинь мүн гэжэ тоологдоно. Наһа бараһан маршал Латтр де Тассиньи Ханойе ба улаан мүрэнэй адагые тойрууран энэ хана байгуулһан юм.

Иранда нүүрһэнэй шахта дээрэ тэһэрэлгэ болобо

ПАРИЖ, майн 27. (ТАСС). Тегеранһаа Франс пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Тегеранһаа хойгуур байдаг нүүрһэнэй шахтануудай нэгэндэ тэһэрэлгэ болоо. 3 хүн алагдаһан ба 20 хүн шархатаһан байна.

Мексикэдэ металлургнуудай забастовко болобо

НЬЮ-ЙОРК, майн 27. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Мексикэдэ 60 мянган хүдэлмэришэд-металлургнууд забастовко хэбэ.

Забастовко хэгшэд салин хүлһэ дээшэлүүлхые эринэ. «Компания Фундадора де Ферро и Асеро де Монтеррей» заводуудай хүдэлмэришэд хабаадаһан забастовко Мексикын бүхы металлургическа промышленностиин хүдэлмэрине зогсооходо аюул тохёолдуулха гэжэ корреспондент бэшэнэ.

Ярууны аймагай Сосново-О... тосхондохи Пионернүүдэй байшан... авиомоделистнүүдэй кружок һа... хүдэлмэрилдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) ...рий Харитонов, Шура Харит... Юрий Минеев гэгшэд мастерск... ажаллажа байна.

А. Истоминой ф...

Түрүү колхоздо экскурсаар ошоб...

Һаяхан Иволгын аймагай «... Оронго» артелиин бригади... ажахын һалбаринуудые даагша... механизаторнууд правлениин т... лэгшэ нүхэр Дашиннима Цыре... пов түрүүтэй Сэлэнгын айм... Тельманэй нэрэмжэтэ кол... ошоохо ерэбэ.

Энэ экскурсиин зорилгонь... байгааб гэхэдэ, ажалай эмхи... тэй танилсаха, илангаяа механ... циин болон электрификацилга... лаар энэ түрүү колхозой дүй д... шэлые халан абаха гэһэн бай...

— Бидэнэр Тельманэй нэрэм... колхоздо ошоохо, — гэжэ «... Оронго» артелиин түрүүлэгшэ Д... Цыренжапов хөөрэнэ, — тэн... гоё һайхан байра барилгану... жэшээнь, хизаар нютагаа шэ... хэ музей, правлениин байшан, ... ханизированно автогараж, зер... родок гэхэ мэтые һайхашаан х... бди. Электрификациин ашаар... колхоз малажал дээрэхи, зер... родогой, автогаражын болон ... хозно үйлэдбэриин бусад һал... нүүдэй ажал ехэтэй худал... нүүдые хүсэд механизацилһан н... на. Племфермэдэнь электроһаа... аппарат, кормозапарник табиг... хай, мүн тэндэ туглануудаа х... байрада байлгаха түлэжүүлдэ... лонхой.

Колхозно центрээ болбосон... хэлтэй болгохо талаар энэ ко... яхала ехэ амжалта туйлаад ба...

—гэжэ нүхэр Цыренжапов ... желүүлнэ, — колхознигуудай... нүүдтэ Ильичын лампочканууд... соно. Айл бүхэн радиотой бо... хой. Олохон гэрнүүдтэ теле... бии. Колхозой түрүүлэгшын ор... шо, СССР-эй Верховно Сов... депутат Тогочи Данзанов кол... доторойнгоо ажалай эмхидх... тэй, артелиин ажахын бүхы ... ринуудай механизацитай б... электрификацитай бидэниие ... наар танилсуулаа.

— Түрүү колхоздо ошоохо ... байхадаа, — гэжэ нүхэр Цыре... пов хэлэнэ, — бидэ дүүргэнэ... нэр өөрынгөө колхоздо мүн л... механизаци болон электрифик... хэхэ гэжэ шиидэжэ байнабди... ...

Мүн тэрэшэлэн, «Улаан-Оро... артелиин бусадшье эдэбхитэй ... колхоздо ошоохо ерэһэн тэ... урматай баяртайгаар хөөрэнэ.

В. Дашипил...

Түл олоор абаба

Кяхтын аймагай Энгельсын нэ... жэтэ колхозой хонишон Бутиц ... бикова мүнөө даажа байгаа ... эхэ хонидһоо 120 хурьга абаад, ... бүтэнһөөр түлжүүлжэ байна. Үг... һэн жэлдэ хаража байһан 75 ... хонидһоо 132 хурьга абаһан ба... юм. Малайнгаа хүндүүлэлгэ һайн... табижа шадаһан дэрэһээ энэ ... хэр нимэ ажмалта туйлаа.

П. Лыгдун...

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-65, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-64, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00545. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.